

ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ ДЛЯ ЮНАЦТВА

МІНІСТЕРСТВО
КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

КАЛЕЙДОСКОП ЗНАМЕННИХ ДАТ НА 2020 РІК

Міністерство культури України
Державна бібліотека України для юнацтва

*Калейдоскоп
знаменних дат
на 2020 рік*

Інформаційно-бібліографічні матеріали

Київ 2019

УДК 94(100)(031)
К 17

Калейдоскоп знаменних дат на 2020 рік : інформ.-бібліогр. матеріали / [уклад. : Ю. Круть, С. Бадрук, В. Вовк, Г. Буркацька ; обкл. О. Острового ; ред. : В. Кучерява, Н. Лінкевич С. Чачко,]; Держ. б-ка України для юнацтва. — К. : [б.в.], 2019. — 110 с.

У виданні подається інформація про ювілеї видатних людей України та світу і знаменні дати країни, що відзначатимуться у 2020 р. Окрім переліку важливих дат та ювілеїв відомих людей, у ньому містяться короткі біографічні довідки про визначних особистостей України й світу та бібліографічні джерела до них.

Видання, позначені «*», зберігаються у фондах Державної бібліотеки України для юнацтва.

Інформаційно-бібліографічні матеріали будуть корисні працівникам бібліотек, навчальних закладів, інформаційних установ та широкому колу читачів.

Укладачі : С. Бадрук, Г. Буркацька, В. Вовк, Ю. Круть
Редактори : В. Кучерява, Н. Лінкевич, С. Чачко
Відповідальний за випуск Г. Саприкін

©Укладачі: С. Бадрук, Г. Буркацька, В. Вовк,
Ю. Круть, 2019

©Державна бібліотека України для юнацтва, 2019

ООН ОГЛОСИЛО:

2013 – 2022 рр. – Міжнародним десятиліттям зближення культур;

2014 – 2024 рр. – Десятиліттям стійкої енергетики для всіх;

2011 – 2020 рр. – Десятиліттям біорізноманіття Організації
Об'єднаних Націй;

2011 – 2020 рр. – Десятиліттям дій за безпеку дорожнього руху.

ЮНЕСКО ОГЛОСИЛО:

м. Куала-Лумпур (Малайзія) – Всесвітньою столицею книги-2020.

МІЖНАРОДНИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ ОГЛОСИВ:

м. Лозанну місцем проведення III Міжнародних юнацьких
Олімпійських ігор;

м. Токіо (столицю Японії) столицею XXXII літніх Олімпійських ігор.

ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ ОГЛОШЕНО:

2020 – Роком Європи в Україні;

2018 – 2027 – Десятиріччям української мови.

Січень

1

Новий Рік

70 років від дня народження Галини Миколаївни Кирпи (1950), української письменниці

125 років від дня народження Миколи Миколайовича Тарновського (1895–1984), українського письменника

2

45 років від дня народження Олександра Володимировича Шовковського (1975), українського футболіста

70 років від дня народження Надії Павлівни Гуменюк (1950), української письменниці та поетеси

100 років від дня народження Айзека Азімова (1920–1992), американського письменника

3

125 років від дня народження Бориса Миколайовича Лятошинського (1895–1968), українського композитора, диригента, педагога

5

85 років від дня народження Миколи Даниловича Сома (1935–2013), українського поета

140 років від дня народження Василя Миколайовича Верховинця (1880–1938), українського композитора, диригента

6

65 років від дня народження Рауена Аткінсона (1955), британського актора

8

85 років від дня народження Елвіса Преслі (1935–1977), американського співака

85 років від дня народження Василя Андрійовича Симоненка (1935–1963), українського поета

110 років від дня народження Галини Сергіївни Уланової (1910–1998), російської балерини

9

50 років від дня народження Лари Фабіан (1970), канадської співачки

130 років від дня народження Карела Чапека (1890–1938), чеського письменника

145 років від дня народження Степана Теодоровича Томашівського (1875–1930), українського історика, громадсько-політичного діяча

10

75 років від дня народження Рода Стюарта (1945), англійського співака

11

145 років від дня народження Рейнольда Моріцовича Глієра (1875–1956), українського композитора, диригента

13

120 років від дня народження Олександра Івановича Ковіньки (1900–1985) українського письменника, гумориста

15

210 років від дня народження Едгара Алана По (1809–1849), американського поета та новеліста

19

170 років від дня народження Софії Василівни Ковалевської (1850–1891), російського математика

20

100 років від дня народження Федеріко Фелліні (1920–1993), італійського кінорежисера

155 років від дня народження Михайла Івановича Туган-Барановського (1865–1919), російського та українського економіста

245 років від дня народження Андре Марі Ампера (1775–1836), французького фізика, математика

21

115 років від дня народження Христіана Діора (1905–1957), французького модельєра

165 років від дня народження Джона Мозеса Браунінга (1855–1926), американського конструктора стрілецької зброї

22

День Соборності України

24

50 років від дня народження Юрія Миколайовича Горбунова (1970), українського телеведучого та актора

26

95 років від дня народження Пола Ньюмана (1925–2008), американського актора

27

Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту

230 років від дня народження Петра Петровича Гулака-Артемовського (1790–1865), українського письменника

28

100 років відкриття у Києві театру ім. І. Франка (1920)

29

День пам'яті героїв Крут

160 років від дня народження Антона Павловича Чехова (1860-1904), російського письменника

30

90 років від дня народження Всеволода Зіновійовича Нестайка (1930-2014), українського письменника, класика дитячої літератури

120 років від дня народження Ісака Осиповича Дунаєвського (1900-1955), російського та українського композитора

31

115 років від дня народження Джона Генрі О'Хари (1905-1970), американського письменника

Театр високої майстерності

До 100-річчя відкриття Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка

«Головна сцена нашої країни відзначає свій ювілей. **Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка** справедливо відіграє важливу роль в історії української культури. Основу репертуару складає національна та

світова класика. Кожна вистава – це окремий світ та унікальний спосіб художнього рішення.

Історія театру – напружений, сповнений внутрішнього драматизму діалог із сучасністю. Його творчий шлях – це шлях знаменних перемог, які часом не відокремлюються від прикрих поразок, але театр завжди йде пліч-о-пліч із своїм народом.

Саме в буремні 20-ті роки творення державності України народився театр, разом із народом пережив лихі часи голодомору і репресій, підтримував віру у перемогу на фронтах Великої Вітчизняної війни, разом із киянами працював на відбудові серця столиці – Хрещатику, з гідністю відстоював кращі надбання національної спадщини, дбав про відродження духовності й самоусвідомлення кожного українця.

Піднімаючись від Хрещатика старовинною вулицею Городецького, можна потрапити в одну з найзатишніших частин Києва – на площу ім. Івана Франка, у центрі якої легко підноситься в небо блакитно-біла будівля. Пам'ятка архітектури, що налічує понад 100 років, створена видатними зодчими І. Шлейфером та Л. Гінзбургом.

Відкриття першого сезону театру «Соловцов» (таку назву дістала споруда від імені антрепренера, режисера і актора М. М. Соловцова) відбулося 11 жовтня 1898 р. І з того часу дух істинної творчості не залишає його.

Непростими, проте сповненими мистецьких шукань були роки становлення колективу, що розпочав свою діяльність у Вінниці. Урочисте відкриття театру відбулося 28 січня 1920 р. виставою В. Винниченка «Гріх». Саме цю дату і святкують франківці. Очолив театр видатний український режисер, театральний діяч, актор Гнат Петрович Юра, який керував ним у 1920–1964 рр. Завдяки його енергії театр перетворився на справжню академію сценічного мистецтва.

Українська мистецька еліта – драматурги, сценографи, режисери, вважали й вважають за честь бути представленими на кону франківців, які пам'ятають і пишаються іменами Наталії Ужвій, Амвросія Бучми, Поліни Нятко, Юрія Шумського, Мар'яна Крушельницького, Ольги Кусенко, Аркадія Гашинського, Віктора Цимбаліста, Нонни Копержинської і багатьох-багатьох акторів, які впродовж десятиліть творили театр.

Як відомо, основа творчих пошуків кожного театру, його кредо – це репертуар. Колектив театру першим відкрив для української сцени п'єси «Затоплений дзвін» (Г. Гауптмана), «Велетні ночі», «Примари», «Росмерсгольм» (Г. Ібсена), «Цар Едіп», (Софокла), «Сон літньої ночі», «Дванадцята ніч», «Король Лір», «Макбет» (У. Шекспіра), «Дон Карлос» (Ф. Шиллера), «Лікар з примусу», «Маніриці», «Міщанин-шляхтич» (Ж.-Б. Мольєра), «Борис Годунов» (О. Пушкіна), «Дядечків сон» (Ф. Достоевського), «Вишневий сад», «Дядя Ваня» (А. Чехова).

Однією з генеральних ліній репертуару завжди залишалася робота над національною класикою. Тут були здійснені постановки п'єс корифеїв українського професійного театру ХІХ ст. – М. Старицького, М. Кропивницького, І. Карпенка-Карого за творами Т. Шевченка «Гайдамаки», Лесі Українки «Лісова пісня» та «Камінний господар», «Наталка Полтавка», «Москаль-чарівник», «Енеїда» засновника української сучасної літератури І. Котляревського.

З перших днів національний театр був лабораторією української п'єси. Більшість класиків української драматургії ХІХ–ХХ ст. отримали першопрочитання своїх творів на сцені саме театру ім. І. Франка.

З 1978 до 2001 р. театр очолював Сергій Володимирович Данченко. Йому належить розробка моделі національного театру. Театру високого стилю, де відверта театральність, вишуканий смак виступають в єдиному синтезі зі справжньою народністю.

За двадцять три роки керівництва Сергій Данченко вивів український театр на європейський рівень, примусив говорити про нього в контексті світового, виховав не одне покоління акторів – особистостей, які сьогодні є гордістю національної культури. Неможливо уявити Національний театр ім. Івана Франка без вистав «Украдене щастя» І. Франка, «Візит старої дами» Ф. Дюрренматта, «Енеїда» І. Котляревського. Вони стали невід’ємними від кращих здобутків національної культури.

У 2001–2012 рр. театр очолював митець, неординарна творча особистість, актор безмежного діапазону Богдан Ступка. Прагнучи розширити художню палітру театру, він запрошував на постановки режисерів із протилежних творчих театральних шкіл. З театром співпрацювали режисери з Росії, Польщі, Грузії, Канади. Відкрилася експериментальна сцена – «Театр у фойє», яка репрезентувала творчі пошуки молодих режисерів, акторів, сценографів, драматургів.

Навесні 2012 р. з ініціативи Богдана Ступки та з нагоди 75-річчя від дня народження видатного майстра, режисера Сергія Володимировича Данченка при театрі відкрилася камерна сцена, яка названа на честь митця. Репертуар театру в цей період складався майже з сорока вистав, які презентували все багатство жанрів театального мистецтва.

У 2012–2017 рр. колектив очолював народний артист України, режисер Станіслав Мойсеєв, а з 2017 р. на посаду головного режисера театру було обрано знаного режисера, лауреата Національної премії України ім. Тараса Шевченка, заслуженого діяча мистецтв України, неодноразового лауреата премії «Київська Пектораль», автора вистав франківців «Ліс», «Morituri te salutant» Дмитра Богомазова.

Сьогоднішні вистави франківців – це окремий світ, своєрідність засобів художнього рішення, неординарність сценічного існування. Мистецтво франківців неодноразово представлялося на численних міжнародних фестивалях, театральних форумах, під час гастрольних

турне. З ним знайомі глядачі Болгарії, Югославії, Македонії, Росії, Грузії, Німеччини, Австрії, Італії, Греції, Сполучених Штатів Америки.

Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка завжди відстоював українські цінності, був і залишився трибуною, на якій стверджується український менталітет, мова, культура, формуються моральні цінності та дух патріотизму. Майстерне поєднання в п'єсах традицій національної драматургії із сучасними течіями – головна особливість театру, яка вабить численну аудиторію шанувальників душевністю постановок та дарує незабутні враження і почуття причетності до шедеврів світової класики.

***Вергеліс О. А.** Українська драма : епізоди / О. А. Вергеліс ; відп. за вип. Ю. Ковальський ; ред. Ю. Попсуєнко. — Київ : Радуга, 2016. — 455 с.

***Вергеліс О.** Билет на вчорашній спектакль: етюди в ностальгических тонах / О. Вергеліс. — Киев : Laugus, 2012. — 365 с.

Гайдабура В. Театральні автографи часу / В. Гайдабура. — Київ : Факт, 2007. — 292 с.

***Гайдабура В.** Фрагмент евакуаційної екстремі. З історії Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка. 1941–1944 роки / Валерій Гайдабура // Мистецтвознавство України : зб. наук. пр. / Ін-т пробл. сучасн. мистецтва НАМ України ; редкол. : А. Чабан (голова) та ін. ; ред.-упоряд. Ю. Іванченко. — Київ, 2005. — Вип. 5. — С. 145–153.

***Жежера В. М.** Микола Яковченко / В. Жежера. — Київ : Муз. Україна, 2011. — 240 с.

***Захаревич М.** Соцреалізм у репертуарі театру імені Івана Франка. Негативне і позитивне у 1960–1970-х / Михайло Захаревич // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. Мистецькі обрії 2013 : зб. наук. пр. / Ін-т пробл. сучасн. мистецтва НАМ України ; наук. ред. І. Д. Безгін. — Київ, 2013. — Вип. 5(16). — С. 163–171.

***Кисельов Й.** Поетеса української сцени : життя і творчість народної артистки Наталії Ужвій. — Київ : Мистецтво, 1987. — 186 с.

***Коломієць Р.** Пристрасті за Богданом [Богдан Ступка] : літ.-худож. вид. / Р. Коломієць. — Київ : Факт, 2006. — 416 с.

***Коломієць Р.** Франківці: театр і час, митець і влада, душа і сцена / Р. Коломієць ; ред. В. Гайдабура. — Київ : Сабат, 1995. — 301 с.

***Кононенко В. І.** Долі та ролі / В. І. Кононенко. — Київ : Мистецтво, 2010. — 160 с.

***Мельниченко В.** Майстер [Богдан Ступка] / В. Мельниченко. — Київ : Либідь, 2005. — 392 с.

***Мельниченко В.** Театральний тандем (Феномен Данченка-Ступки) / В. Мельниченко. — Львів : Акад. експрес, 2000. — 192 с.

***Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття** / редкол. : В. Сидоренко (голова) та ін. ; Ін-т пробл. сучасн. мистецтва НАМ України. — Київ : Інтертехнологія, 2006. — 1054 с.

***Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка** // Енциклопедія історії України / редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін. ; НАН України ; Ін-т іст. України. — Київ, 2010. — Т. 7: Мл-О. — С. 307–309.

***Український театр ХХ століття: антологія вистав /** за заг. ред. М. Гринишиної ; Ін-т пробл. сучасн. мистецтва НАМ України. — Київ : Фенікс, 2012. — 944 с.

***Українські обличчя кіно і театру /** упоряд. Л. Брюховецька. — Київ : Задруга, 2012. — 528 с.

ЛЮТИЙ

1

90 років від дня народження Миколи Петровича Бідняка (1930–2000), українського живописця

2

175 років від дня народження Івана Павловича Пулюя (1845–1918), українського фізика

4

140 років від дня народження Климента Васильовича Квітки (1880–1953), українського фольклориста, музикознавця

35 років від дня народження Дар'ї Вікторівни Астаф'євої (1985), української співачки, солістки групи «Нікіта»

6

80 років від дня народження Олега Юхимовича Комара (Олег Орач) (1940–2006), українського поета, дитячого письменника

8

90 років від дня народження Діани Гнатівни Петриненко (1930), української співачки

11

220 років від дня народження Уільяма Фокса Талбота (1800–1877), англійського винахідника фотографії

12

125 років від дня народження Анатолія Галактіоновича Петрицького (1895–1964), українського живописця

14

90 років від дня народження Георгія В'ячеславовича Якутовича (1930–2000), українського графіка

День святого Валентина

18

165 років від дня народження Левка Платоновича Смиренка (1855–1920), українського вченого помолога і плодовода

120 років від дня народження Оксани Андріївни Петрусенко (1900–1940), української співачки

240 років від дня народження Олексія Гавриловича Венеціанова (1780–1847), російського художника

275 років від дня народження Алессандро Вольта (1745–1827), італійського фізика

20

День Героїв Небесної Сотні

День соціальної справедливості

115 років від дня народження Уласа Самчука (1905–1987), українського письменника

21

Міжнародний день рідної мови

95 років від дня народження Ігора Наумовича Шамо (1925–1982), українського композитора

22

45 років від дня народження Дрю Беррімор (1975), американської акторки

23

90 років від дня народження Василя Степановича Бородіна (1930–2011), українського вченого, літературознавця

335 років від дня народження Георга Фрідріха Генделя (1685–1759), німецького композитора й органіста

24

65 від дня народження Стіва Джобса (1955–2011), підприємця, винахідника, засновника корпорації Apple

155 років від дня народження Івана Левковича Липи (1865–1923), українського письменника і громадського діяча

90 років від дня народження Григорія Миколайовича Чапкіса (1930), українського танцюриста

25

115 років від дня народження Павла Павловича Вірського (1905–1975), українського хореографа

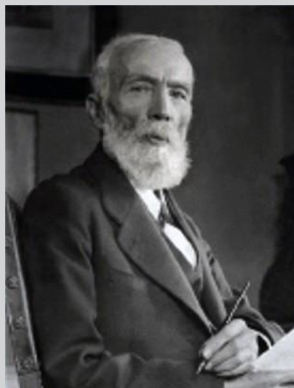
170 років від дня народження Володимира Григоровича Барвінського (1850–1883), українського письменника, громадсько-культурного діяча

27

145 років від дня народження Володимира Петровича Філатова (1875–1956), російського й українського офтальмолога

Життя в ім'я науки та України

До 175-річчя від дня народження Івана Павловича Пулюя

Ім'я **Івана Пулюя** гармонійно ввійшло в науку в середині XIX ст., щоб з новою силою довести світові, що українська земля славна не лише своїми поетами і художниками, а й винахідниками та науковцями.

Видатний електротехнік, знаменитий фізик і громадсько-політичний діяч, відомий вчений і патріот України Іван Пулюй народився 2 лютого 1845 р. в релігійній греко-католицькій родині з

містечка Гримайлів, що на Тернопільщині.

Світова наукова громада знає професора Пулюя як визначного теоретика і експериментатора, автора багатьох неординарних наукових праць, оригінальних і цінних винаходів, загальновизнаного фахівця зі спорудження електростанцій, висококваліфікованого знавця стародавніх мов.

Іван Пулюй стояв біля витоків одного з найвизначніших досягнень людства – відкриття X-променів, що їх знаємо як рентгенівські, та отримав перші високоякісні світліни з їх застосуванням. Об'єктом його уваги були також проблеми молекулярної фізики, дослідження властивостей та природи катодних променів. Ним опубліковано десятки статей і брошур, понад 50 наукових праць. У галузі електротехніки Іван Пулюй удосконалив технологію виготовлення ниток для освітлювальних ламп, першим дослідив неонове світло. Ряд промислово розвинених країн Європи запатентували запропоновану Іваном Пулюєм конструкцію телефонних станцій та абонентських апаратів. З участю нашого земляка запущено ряд електростанцій на постійному струмі в Австро-Угорщині, а також першу в Європі – на змінному струмі.

Досі залишається дискусійним питанням про відкриття рентгенівських променів. Якщо Рентгена знає нині весь світ, то ім'я Івана Пулюя тільки набуває розголосу. На думку науковців, внесок Рентгена у дослідження X-променів є явно завищеним. Рентген надав значення тільки фактам, а не їх поясненню. Як не дивно, певний час він заперечував вивчення механізму явищ, у т. ч. й нововідкритих променів. Іван Пулюй досліджував мікроскопічні процеси на атомно-молекулярному рівні.

Дослідники наукових здобутків Івана Пулюя стверджують, що вже через півтора місяця після першого повідомлення Рентгена і до появи його другої статті Пулюй подав другу ґрунтовну працю, присвячену вивченню X-променів, яка містить значно глибші, порівняно з Рентгеном, результати про природу та механізми виникнення цих променів. Пулюєві рентгенограми мали вищу якість, ніж Рентгенові, і тривалий час залишалися неперевершеними за технікою виконання. Пулюй зробив перший знімок повного людського скелета. На думку вченого Ю. Гривняка, Рентген був знайомий з Пулюєм і проводив досліди з катодними трубками під його впливом. Чи не тут бере початок «випадкове» відкриття? Гельмут Ліндер у книзі «Картини сучасної фізики» відкриває, що шлях, яким Рентген прийшов до свого відкриття, є загадковим.

Дослідники життя та діяльності Рентгена не залишили поза увагою і такий факт, пов'язаний з відкриттям X-променів: записи про свої спостереження він тримав у таємниці і заповідав спалити одразу після смерті. Що й було зроблено. Посилаючись на досліди своїх попередників у галузі газорозрядних процесів, Рентген ніколи не згадував Пулюя чи його трубки, хоч вони у той час були добре відомі серед науковців. Дослідники діяльності Івана Пулюя вважають його основоположником науки про рентгенівські промені.

А все ж таки, чому приховувалася інформація про доробок Пулюя у відкритті X-променів? На жаль, і вченим, і урядовцям упродовж довгого часу не хотілося, щоб український народ на прикладах своїх представників науки міг усвідомити власну велич.

Але не тільки науковими дослідженнями вичерпується талант Івана Пулюя. Науково-популярні книги «Непропаща сила», «Нові і перемінні звізди» глибоко філософські, у них формується мета наукового пізнання як відкриття законів природи за допомогою досліду.

Іван Пулюй – прекрасний перекладач з оригіналів Біблії, Псалтиря, молитовників. Широко відома його активна позиція щодо захисту прав українського народу, його політичних свобод, рідної мови, велика організаційна культурно-просвітницька робота. Вчений створив фонд допомоги бідним українським студентам, що навчалися за кордоном, сприяв вирішенню проблем українських біженців під час Першої світової війни. Велична постать Івана Пулюя і на громадській ниві. Ще гімназистом Пулюй засновує молодіжний гурток для вивчення і популяризації української історії та літератури. У студентські роки перекладає українською мовою підручник геометрії, пізніше виступає за створення українського університету у Львові, друкує статті на захист української мови. У роки Першої світової війни виступає за відродження української державності. За свідченням очевидців, Іван Пулюй знав 15 мов, у тому числі давні – грецьку і гебрійську.

Відкриття і праці, залишені ним, увійшли в історію світової науки. Нині його ім'я займає чільне місце у переліку славетних діячів вітчизняної науки та культури. Помер видатний вчений та громадсько-політичний діяч Іван Пулюй 31 січня 1918 р. у Празі, де і похований.

Життя Івана Пулюя пройшло в основному за межами України. Але помислами і добрими справами він залишався серед свого народу. Співпереживав за його долю, підносив його велич. Сьогодні ім'я вченого світової слави Івана Пулюя повертається із забуття як символ інтелектуальної могутності українського народу і орієнтир майбутніх звершень нашої держави.

Ім'ям Івана Пулюя названі вулиці у Києві, Дніпропетровську, Львові, Тернополі, Івано-Франківську, Дрогобичі та в рідному Гримайлові. Тернопільський національний технічний університет носить ім'я Івана Пулюя. НАН України раз на 2 роки присвоює премію ім. Івана Пулюя за особливі досягнення в галузі прикладної фізики.

25 січня 2010 р. Національним банком України була випущена ювілейна монета номіналом 5 гривень із зображенням українського фізика, а фізичні прилади, які використовував Іван Пулюй, зараз зберігаються в музеях університетів Відня, Парижа, Страсбурга, Лейпцига, Праги.

Пулюй І. Збірник праць / Іван Пулюй ; за заг. ред. В. Шендеровського. — Київ : Рада, 1996. — 712 с.

Заставний Ф. Іван Пулюй – великий патріот України. Малознані сторінки творчості / Ф. Заставний ; Львів. держ. нац. ун-т ім. І. Франка. — Львів, 1996. — 80 с.

Іван Пулюй. 1845–1918. Життєписно-бібліографічний нарис / Р. Гайда, Р. Пляцко ; відп. ред. О. Купчинський ; Наук. т-во ім. Т. Г. Шевченка. — Львів, 1998. — 286 с.

Іван Пулюй. 1845–1918. Листи : до 160-річчя від дня народж. / І. Пулюй ; збір, упоряд. О. М. Збожна. — Тернопіль : Воля, 2007. — 544 с.

Іван Пулюй: життя в ім'я науки та України : бібліогр. покажч. / уклад. Л. Оленич. — Тернопіль : ТНТУ, 2010. — Вип. 6. — 84 с.

Нагорняк С. Г. Фізико-технічні ідеї Івана Пулюя / С. Г. Нагорняк, М. Медюх. — Тернопіль : Джура, 1999. — 212 с.

***Пулюй Іван Павлович** // Видатні постаті України : біогр. довід. / Г. В. Щокін, М. Ф. Головатий, В. А. Гайченко та ін. — Київ, 2004. — С. 638–642.

* **Пулюй Іван Павлович** // Українські фізики та астрономи : посібник-довідник / авт.-уклад. В. Шаронова. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. — С. 157.

Пулюй – Куліш. Подвижники нації / за заг. ред. В. Шендеровського. — Київ : Рада, 1997. — 288 с.

* **Таранюк В.** Про Івана Пулюя, Василя Єрошенка, Василя Каразіна, Агатангела Кримського, Лазаря Заменгофа / Владислав Таранюк. — Київ : Грані-Т, 2009. — 88 с. — (Життя видатних дітей).

* **Шаров І. Ф.** Пулюй Іван Павлович / І. Ф. Шаров // 100 видатних імен України / І. Ф. Шаров ; відп. за вип. М. І. Шпаковатий. — Київ : Альтернативи, 1999. — С. 341–345.

* **Якель Р.** У променях славного імені : [Іван Пулюй] / Р. Якель // Дзеркало тижня. — 2018. — № 3. — С. 15.

Березень

1

120 років від дня народження Федора Михайловича Малицького (1900–1988), українського поета і прозаїка

210 років від дня народження Фредеріка Шопена (1810–1849), польського піаніста та композитора

575 років від дня народження Сандро Ботічеллі (1445–1510), італійського живописця

3

130 років від дня народження Федора Андрійовича Волинського (1890–1970), українського анатома

4

150 років від дня народження Євгена Оскаровича Патона (1870–1953), українського вченого, інженера

205 років від дня народження Михайла Михайловича Вербицького (1815–1870), українського композитора

150 років від дня народження Івана Семеновича Копача (1870–1952), українського публіциста, критика, філософа, освітнього й громадського діяча

5

140 років від дня народження Сергія Натановича Бернштейна (1880–1968), українського математика

6

545 років від дня народження Мікеланджело Буонарроті (1475–1564), італійського скульптора

100 років від дня народження Анатолія Яковича Мошенського (1920), українського архітектора

100 років від дня народження Валентини Данилівни Ткаченко (1920–1970), української поетеси

90 років від дня народження Павла Казиміровича Добрянського (1930–2011), українського письменника

90 років від дня народження Богдана Струмінського (1930–1998), українського вченого мовознавця, письменника, перекладача, педагога, українознавця

7

60 років від дня народження Світлани Олегівни Талан (1960), української письменниці

8

Міжнародний жіночий день

30 років від дня народження Макса Барського (1990), українського співака, композитора

35 років від дня народження Віталія Віталійовича Козловського (1985), українського співака

80 років від дня народження Леоніда Михайловича Осики (1940–2001), українського кінорежисера і сценариста

9

65 років від дня народження Орнелли Муті (1955), італійської акторки

10

80 років від дня народження Чака Норріса (1940), американського кіноактора

13

60 років від дня народження Юрія Ігоровича Андруховича (1960), українського письменника

15

45 років від дня народження Єви Лонгорії (1975), американської акторки

18

120 років від дня народження Василя Кириловича Чапленка (1900–1990), українського мовознавця, письменника, літературного критика

100 років від дня народження Анатолія Івановича Боженка (1920–1998), українського письменника, драматурга

19

65 років від дня народження Брюса Вілліса (1955), американського кіноактора

90 років від дня народження Ліни Василівни Костенко (1930), української письменниці

120 років від дня народження Фредеріка Жоліо-Кюрі (1900–1958), французького фізика

125 років від дня народження Максима Тадейовича Рильського (1895–1964), українського поета

20

Міжнародний день щастя

105 років від дня народження Святослава Теофіловича Ріхтера (1915–1997), російського піаніста

21

Всесвітній день поезії

40 років від дня народження Роналду ді Ассіс Морейра, (Рональдінью) (1980), бразильського футболіста

125 років від дня народження Леоніда Йосиповича Утьосова (1895–1982), естрадного співака, диригента, актора

22

Всесвітній день водних ресурсів

125 років від дня народження Івана Ле (Івана Леонтійовича Мойсі) (1895–1978), українського письменника

140 років від дня народження Олекси Кузьмича Коваленка (1880–1927), українського поета, перекладача, видавця

23

110 років від дня народження Акіра Куросава (1910–1998), японського кінорежисера

24

Всесвітній день боротьби із захворюванням на туберкульоз

120 років від дня народження Івана Семеновича Козловського (1900–1993), українського співака

135 років від дня народження Марії Іванівни Закревської (1885–1950), української співачки

25

55 років від дня народження Сари Джесіки Паркер (1965), американської акторки

26

100 років від дня народження Катерини Семенівни Левченко (1920–1991), українського хіміка

27

Міжнародний день театру

45 років від дня народження Олексія Михайловича Зубкова (1975), українського актора театру та кіно

50 років від дня народження Мерайі Кері (1970), американської співачки

175 років від дня народження Вільгельма Конрада Рентгена (1845–1923), німецького фізика

28

95 років від дня народження Дмитра Михайловича Гнатюка (1925–2016), видатного українського оперного співака

31

335 років від дня народження Йогана Себастьяна Баха (1685–1750), німецького композитора.

Назавжди з Україною

До 120-річчя від дня народження Івана Семеновича Козловського

Іван Семенович Козловський – всесвітньо відомий український тенор, унікальний співак, якому підкорилися більшість вокальних жанрів: від оперних, камерних, народних творів, церковної духовної музики — до джазу і естрадних пісень. Неперевершено виконував романси, українські пісні, організовував справжнє колядування з великим мішаним хором і оркестром у супроводі дзвонів, професійно співав з церковним хором — всенощні,

а з джазовим оркестром – модне танго «Бесідка»... Він був людиною талановитою і яскравою. Мав надзвичайно красивий голос світлого сріблястого тембру, широкого діапазону, з вільним верхнім регістром. Висока художня і технічна майстерність, безустанні творчі пошуки – такі були характерні риси співака.

Популярність співака була шаленою. Йому наслідували: студенти театральних вишів робили на уроках грим «під Козловського», а молоді оперні співаки вчилися носити фрак «як Козловський»! До того ж він був чудовим вершником – у 1939 р. отримав перше місце у кінських перегонах і взяв «Приз міста Москви». Чудово плавав. А танцював настільки професійно, що в опері «Фауст», де є балетна сцена «Вальпургієва ніч», виконував усі підтримки, був партнером видатних балерин.

Світова й українська музична культура об'єдналися у творчості І. С. Козловського. Голос його лунав усім світом: його чули на Потсдамській конференції, у Берліні, де в 1945 р. співак тільки в одному концерті виконав 23 твори, серед яких пісні Шуберта, Шумана, народні пісні. Митець був ангажований на роль Рудольфа («Богема»

Дж. Пуччіні) у Віденську оперу, після чого там з'явився Клуб шанувальників Козловського, який проіснував аж до 1980-х рр.

Саме Івана Козловського запросили співати до Посольства США, коли світ прощався із Джоном Кеннеді. А зараз, вже у наші дні, туристам, які відвідують Шрі-Ланку, показують доріжки, якими ходили та вели бесіди Джавахарлал Неру і український тенор Іван Козловський. І своєрідний «білий капелюшок», який носив Іван Семенович в останні роки життя – подарунок від Неру. Адже за віруваннями індусів він приносить довголіття – Іван Козловський прожив 93 роки.

Він володів винятковим почуттям гумору, про його жарти і знамениті розіграші ходять легенди (як, наприклад, «телеграма з Москви», з текстом: «вітаємо вас відкриттям музею Максима Рильського», внаслідок чого музей відкрили і він працює в Києві і сьогодні).

У рідній Мар'янівці на власні кошти відкрив музичну школу і брав активну участь в організації її педагогічного колективу у створенні матеріальної бази, зокрема придбав комплекти інструментів для симфонічних і духових оркестрів, понад 150 картин, книжки, електроорган, рояль, на якому грав С. Рахманінов (у цій школі і зараз навчаються діти). Він із захопленням працював із маленькими співаками, виступав з дитячим хором і організовував для нього гастролі. Коли відомого співака питали, звідки в нього такий голос, він казав «від мар'янівських верб».

Народився він 24 березня 1900 р. у с. Мар'янівка під Києвом. Від природи він був обдарований виключно тонким слухом та чудовим голосом, із раннього дитинства співав улюблені українські пісні. Родина вирішила, що Іван буде священником, і у 8 років хлопчика віддали до Києва, у монастир де він й став півчим.

Вже з 15 років прийшло захоплення театральним мистецтвом. Почувши голос юного співака, геніальна актриса, «королева української сцени» Марія Заньковецька одразу розгледіла талант. Вона сказала Івану Козловському: «Співаєш як соловей, співай людям на радість». І він навчається співати у педагогів Київського музично-драматичного інституту ім. М. Лисенка (1917–1919 рр.), який закінчує з відзнакою. Його педагогом була знаменита професор Олена Олександрівна Муравйова.

А в 1925 р. ім'я Івана Козловського з'явилося на афіші Великого театру в Москві. Він прийшов туди досвідченим оперним співаком і більше 40 років зберігав статус зірки першої величини однієї з найпрестижніших оперних сцен світу.

У 1938 р. за ініціативою В. І. Немировича-Данченка та під художнім керівництвом І. С. Козловського був організований Державний ансамбль опери СРСР.

Під час II Світової війни Іван Козловський співав у складі бригад, які організовували для поїздок на фронт, щоб артисти виступали перед солдатами. Збереглися зйомки, де він співає з ансамблем бандуристів або акомпанує собі на гітарі. Наприкінці війни такі бригади формувались у Харкові під наглядом маршала Конєва, і співак разом із іншими митцями концертував у Румунії, Чехословаччині, Польщі та Австрії.

У творчому доробку співака близько 50 оперних партій, чотири ролі у драматичних виставах, з десяток ролей у кіно. Виступав Іван Семенович із сольними концертами аж до 87-річного віку. Не стало великого тенора 21 грудня 1993 р. в Москві й похований він на Новодівичому цвинтарі.

Усі роки Іван Семенович не поривав зв'язків із Україною, яка завжди займала найважливіше місце в його серці. Записував платівки з українським репертуаром, виступав з оркестром українських народних інструментів, неодноразово приїздив до Канева на могилу Т. Шевченка. Усе життя Козловський мріяв, щоб народні пісні: календарні, обрядові, які він знав та любив із дитинства – зберігалися та поширювалися. Іван Семенович підтримував найтісніші зв'язки з київськими митцями та земляками-мар'янівцями. Серед репертуару співака були «політично небезпечні» українські твори: «Мені однаково» на слова Шевченка, пісні українських січових стрільців (із дещо зміненим текстом) та багато інших.

Вшанування пам'яті

▪ У рідному селі – Мар'янівці – у 1994 р. створено меморіальний музей-садибу Івана Козловського на території якої в 2000 р. відкрито пам'ятник на його честь (скульптор В. І. Зноба);

- У Києві ім'ям співака названо провулок Івана Козловського (Печерський район), де 8 жовтня 2008 р. відкрито йому пам'ятник.
- Ім'ям Івана Козловського названа музична школа в Москві.
- На його честь випущені поштова марка і пам'ятна монета в Україні.
- На його честь названо астероїд 4944 Козловський.
- 28 березня 2017 р. відбулося урочисте відкриття меморіальної дошки у зв'язку з 117-ю річницею від дня народження співака на одній із будівель Михайлівського Золотоверхого монастиря.
- У Києві відкрито Мистецько-концертний центр ім. Івана Козловського на вулиці Хрещатик 50-Б.
- У 1995 р. був створений Благодійний фонд «Прем'єра» ім. І. С. Козловського

Документальна хроніка, присвячена життю та творчій діяльності Івана Семеновича Козловського. У фільмі показано останнє інтерв'ю з легендою оперної сцени, спогади відомих артистів та родичів співака.

* **Білоус А.** Козловський Іван Семенович (1900–1993), співак / А. Білоус // Видатні постаті України : біогр. довід. / Г. В. Щокін, М. Ф. Головатий, В. А. Гайченко та ін. — Київ, 2004. — С. 387–390.

* **Брега Г. С.** Козловський Іван Семенович / Г. С. Брега // Енциклопедія історії України : у 10-ти т. / редкол. : В. А. Смолій та ін. ; Ін-т історії України НАН України. — Київ, 2007. — Т. 4: Ка-Ком. — С. 437.

Іван Козловський «Українські колядки» [Електронний ресурс] // YouTube. — Електрон. дані. — Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=iSTFCC8IACs>. — Назва з екрана. — Укр. — Дата звернення 22.04.19.

Іван Семенович Козловський завжди підкреслював, що він українець [Електронний ресурс] // Музеї України : [сайт]. —

Електрон. дані. — Режим доступу : <http://www.museum-ukraine.info/?p=6052>. — Назва з екрана. — Укр. — Дата звернення 22.04.19.

Фото меморіальної дошки («У 1907–1917 рр. у хорі Михайлівського монастиря співав видатний український тенор Іван Семенович Козловський (1900–1993)») та поштової марки із зображенням І. С. Козловського, виданої в 1995 р., унікальні записи («Добрий вечір» та ін.)

Іван Семенович Козловський. Вера... Надежда... Любовь... [Видеозапис]: документальний фільм / реж. Юлія Коваленко, 2010. — 72 мин.

* **Козак С. Д.** Вічний жайвір [І. С. Козловський] / С. Д. Козак. — Київ: Молодь, 2001. — 205 с.

* **Козловський Іван Семенович** // Кто есть кто в мире / гл. ред. Г. П. Шалаева. — Москва, 2004. — С. 705–706.

* **Козловський Іван Семенович** // Українська музична енциклопедія / ред. кол. : Г. Скрипник та ін. ; Ін-т мистецтвознавства фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. — Київ, 2008. — Т. 2. — С. 475–477.

* **Козловський Іван Семенович (1900–1993 рр.)** // Сто великих діячів культури України / О. О. Попельницька, М. В. Оксеніч. — Київ, 2010. — С. 295–298. — (100 великих).

Кузнецова А. Народный артист : страницы из жизни и творчества И. С. Козловского : докум. повесть / Анна Кузнецова. — Москва : Сов. Россия, 1964. — 204 с.

* **Лисенко І.** Козловський Іван Семенович / Іван Лисенко // Співаки України. Енциклопедичне видання / Іван Лисенко. — Київ, 2012. — С. 261–262.

Слабошпицький М. Плата за славу: Іван Козловський / М. Слабошпицький // Слово Просвіти. — 2019. — № 1. — С. 12–13.

Співає Іван Козловський. Українські колядки [Електронний ресурс] [кадри з фільму «Вечори на хуторі поблизу Диканьки» та мультфільму про Різдво] // YouTube. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=jZvDzхаоAWc>. — Назва з екрана. — Дата звернення 22.04.2019.

* **Ушаков Д. О.** Іван Семенович Козловський / Д. О. Ушаков // Видатні українці / Д. О. Ушаков. — Харків, 2008 — С.189–190.

* **Шаров І.** Козловський Іван Семенович (1900–1993) – співак (тенор) / Ігор Шаров // 100 видатних імен України / Ігор Шаров. — Київ, 1999. — С. 173–176.

Шершель Л. Іван – золоте серце: 24 березня – 115 років від дня народження Івана Козловського, видатного українського і радянського оперного співака / Людмила Шершель // Демократ. Україна. — 2015. — 27 берез. — С. 13.

Квітень

1

День сміху

205 років від дня народження Отто фон Бісмарка (1815–1898), першого канцлера Німецької імперії

85 років від дня народження Вадима Дмитровича Крищенка (1935), українського поета, пісняра

2

180 років від дня народження Еміля Золя (1840–1902), французького письменника

295 років від дня народження Джакомо Джованні Казанова (1725–1798), італійського письменника

3

90 років від дня народження Гельмута Коля (1930–2017), німецького політичного діяча, канцлера ФРН

6

50 років від дня народження Ірини Миколаївни Білик (1970), української естрадної співачки

7

Всесвітній день здоров'я

9

30 років від дня народження Крістен Стюарт (1990), американської кіноакторки

12

Міжнародний день польоту людини в космос

180 років від дня народження Миколи Івановича Петрова (1840–1921), українського літературознавця, історика, етнографа, археолога, педагога

14

50 років від дня народження Ярослава Миколайовича Бойка (1970), українського та російського актора

75 років від дня народження Сергія Сергійовича Дяченка (1945), українського письменника

15

30 років від дня народження Емми Уотсон (1990), британської акторки

115 років від дня народження Сергія Михайловича Лифаря (1905–1986), українського, французького танцівника балету

18

120 років від дня народження Валентини Миколаївни Чистякової (1900–1984), української актриси

20

День довкілля

21

285 років від дня народження Івана Петровича Кулібіна (1735–1818), російського винахідника

22

Міжнародний день Землі

23

Всесвітній день книги і авторського права

24

100 років від дня народження Дмитра Григоровича Білоуса (1920–2004), українського письменника, перекладача

25

80 років від дня народження Аль Пачіно (1940), американського актора та режисера

26

День Чорнобильської трагедії (34-ті роковини)

130 років від дня народження Миколи Костянтиновича Зерова (1890–1937), українського літературознавця, поета, перекладача

28

Всесвітній день охорони праці

29

50 років від дня народження Уми Турман (1970), американської акторки

50 років від дня народження Андре Агассі (1970), американського тенісиста

30

Міжнародний день джазу

Бог танцю Серж Лифар

До 115-річчя від дня народження

Серж Лифар - поет руху, який відкрив Душу Танцю.

Поль Валері

Видатний артист, балетмейстер та хореограф ХХ ст., прем'єр «Російських сезонів» Сергія Дягілева, понад 30 років художній керівник Паризької Гранд-Опера, на сцені якої здійснив близько 200 новаторських постановок. Ім'я **Сержа Лифаря** – засновника «неокласицизму» в балеті, у європейському мистецькому авангарді стоїть поряд з іменами Пабло Пікассо та Василя Кандинського у живописі, Олександра Архипенка у

скульптурі, Ігоря Стравінського у музиці.

Серж Лифар був президентом Всесвітньої Ради танцю ЮНЕСКО та Французької Академії балету, ректором Паризького інституту хореографії та професором Сорбонни, виховав кілька поколінь першокласних балерин. Як справжній дослідник еволюції мистецтва танцю Серж Лифар заклав перший наріжний камінь хореографічної науки – хореології, сформулював і виклав фундаментальні принципи роботи хореографа.

Народився Серж Лифар у Києві 2 квітня 1905 р. в дворянській родині з глибоким українським козацьким корінням. У родині шанували своїх пращурів, дбайливо зберігали родинні реліквії – поживкли грамоти українських гетьманів та кошових отаманів Війська Запорізького. У маєтку дідуся поблизу Канева лунали народні українські пісні, дотримувалися поетичні українські обряди. Талановитий хлопчик мав гарний голос (альт), співав у хорі Софійського собору в Києві, добре вчився в гімназії (тепер жовтий корпус Національного університету

ім. Т. Шевченка), потім у Київській консерваторії за класом скрипки та фортепіано. Через травму руки залишив заняття музикою. Випадково, проте доленосно, потрапив у балетну студію Броніслави Ніжинської. «Я став танцівником, ще не вмючи танцювати» – згадував метр. У Києві родина Лифарів винаймала квартиру в Латинському кварталі на розі вулиць Караваєвської (тепер Толстого) і Тарасівської, біля Ботсаду. Дитинство і юнацькі роки Сержа збіглися з трагічним періодом революції і громадянської війни, які описані в спогадах «Страдныя годы». Еміграція з Радянської Росії і шлях до світового успіху були важкими через голод, поневіряння, самовіддану працю і фанатичну любов до танцю. Роки надзусиль зробили з народженого для танцю Сержа Лифаря генія балету. «Я починаю розуміти, що народився Танцівником, що мої щиросердні рухи і польоти спаяні з рухами мого тіла».

Неймовірні триумфи Блудного сина в балеті Сергія Прокоф'єва, Аполлона в балеті «Аполлон Мусагет» та Івана Царевича в балеті «Жар-Птиця» Ігоря Стравінського зробили Сержа Лифаря новою легендою балету після Вацлава Ніжинського. З 1930 р., після виконання і постановки партії Прометея в балеті «Творіння Прометея або влада музики і танцю», Серж Лифар очолив балетну трупю Паризької Гранд-Опера – головного театру Франції. Три десятиліття він створював новий французький театр, не шкодував ані сил, ані здоров'я, ані коштів, навіть не придбав власного житла, жив переважно у готелях. Більшу частину зароблених грошей Лифар витрачав на постановку нових балетів: «На Дніпрі» (1932), «Ікар» (1935), «Олександр Великий» (1937), «Давид-тріумфатор» (1937), «Болеро» (1944), «Лицарі дівчина» (1947)... Французький балет став найкращим у світі завдяки його зусиллям.

Серж Лифар – один із найвидатніших хореографів, чий модерністські концепції постановки балетів здійснили переворот у теорії і практиці балету. «Застигла мить так само рухлива, як мовчання наповнене звуками» – слова справжнього філософа і поета балету. Його мистецтво захоплювало багатьох. Серед друзів і поціновувачів уся тогочасна мистецька еліта: Федір Шаляпін, Чарлі Чаплін, Грета Гарбо, Марк

Шагал, Анна Павлова, Марлен Дітріх, Жан Кокто, Олександр Вертинський. Президент Франції пропонував йому громадянство, проте Серж Лифар відмовився і назавжди залишився українцем, киянином, сподіваючись на повернення до Батьківщини. Радянська влада не дозволила приїхати йому навіть на гастролі з французьким балетом. За заповітом, у Київ повернулися книжки пристрасного колекціонера. Зібрані ним листи Лермонтова, Тургенева, прижиттєве видання Повного зібрання творів Пушкіна, рідкісне видання Тараса Шевченка «Чигиринський Кобзар і Гайдамаки», 1994 р. вдова Сержа Лифаря графиня Ліліан Алефельдт передала в дар місту Києву до Публічної Бібліотеки ім. Лесі Українки (відділ мистецтв), з проханням забезпечити їх доступність для читачів. У Національному історичному музеї розгорнута експозиція, присвячена Сержу Лифарю, представлені його особисті речі, сценічні костюми, афіші, нагороди. Серед них і «Золотий балетний черевичок» – найвища міжнародна хореографічна відзнака.

За свій титанічний труд і вклад у розвиток мистецтва Серж Лифар був удостоєний найвищих нагород Франції: став командором ордена Почесного легіону та ордена Літератури і мистецтва, кавалером Золотої медалі Парижа. У 1977 р. французький монетний двір викарбував пам'ятну медаль на його честь.

Помер Серж Лифар 15 грудня 1986 р. в Лозанні. Похований на кладовищі Сен-Женев'єв де Буа біля Парижа. За заповітом, на його надгробку викарбовано всього чотири слова «Serge Lifar de Kiev» – «Серж Лифар із Києва».

Ім'я визначної зірки світового балету в Україні довгий час залишалося в забутті і було повернуте на Батьківщину лише за часи незалежності. Його ім'ям названо один з найпрестижніших міжнародних конкурсів артистів балету і хореографів, який став традиційним з 1994 р. У 2011 р. в конкурсі з'явилася молодша вікова група «Петі Серж Лифар» для 12–14 річних танцівників. З 1995 р. також проходить Міжнародний фестиваль балету «Серж Лифар де ля данс». У 2004 р. ім'я Лифаря присвоєно Київській муніципальній академії танцю. Ім'я земляка увічнено в Києві на меморіальній дошці та в назві вулиці.

У 2003 р. на березі Женевського озера (Швейцарія) за кошти Київської міськради відкрито пам'ятник Лифарю у вигляді Ікара («Політ Ікара» танцівник вважав одним із своїх найкращих балетів) роботи киян – скульптора В. Чепелика і архітектора В. Сокольського. На трикутній меморіальній дошці – напис: «Україна – своєму геніальному синові на честь 100-річчя». За сприяння України у 2006 р. у приміщенні Театру опери та балету в Монако також відкрито пам'ятник Сержу Лифарю скульптора А. Валієва.

Видатного українця сучасники називали «богом танцю», добрим генієм балету ХХ ст. «Серж Лифар привніс у балет ліризм, якого тому бракувало. Він здійснив революцію в танці, перетворивши балет із мистецтва розважального на мистецтво священне» – Домінік Делюш, кінорежисер, дослідник творчості Сержа Лифаря.

Лифар С. Спогади Ікара / Серж Лифар ; пер. з фр. Ганна Малець. — Київ : Пульсари, 2007. — 192 с.: іл. — (Українці у світовій цивілізації). — Пер. вид. : *Le mmoires d'Ikare / Serge Lifar.* — Paris, 1989.

Лифарь С. М. Дягилев и с Дягилевым / С. М. Лифарь ; послесл. и коммент. В. М. Гаевский. — Москва : Артист. Режиссер. Театр: Проф. фонд «Русский театр», 1994. — 477 с. — (Ballets Russes).

Лифарь С. М. Страдные годы. С Дягилевым. Воспоминания / С. М. Лифарь ; сост. : С. П. Снежко, В. В. Шлеев. — Киев : Муза, 1994. — 374 с.

***Астапенко Н.** Сергій Лифар (До 100-річчя від дня народження) / Н. Астапенко // Київ. старовина. — 2005. — № 4. — С. 155–167.

***Балабко О. В.** Київ, Іринінська, Лифарям... : Повість за листами митця / Олександр Васильович Балабко. — Чернівці : Букрек, 2011. — 236 с.

***Герасимова Г. П.** Лифар Серж // Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. — Київ, 2009. — С. 189–191. — Електрон. аналог друк. вид. — Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Lifar_Serzh. — Дата звернення: 19.04.2019.

Зінич О. Серж Лифар – хореограф і хореолог: аспекти взаємодії музики і танцю / О. Зінич // Студії мистецтвознавчі. — 2013. — Число 3–4. — С. 127–136.

Знай наших. Серж Лифар – зірка світового балету [Електронний ресурс] / Телеканал Добродій Dobrodiy / Юрій Журавель // YouTube. — Електрон. відеодані (1 файл : 5:48 хв.). — Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=O0pl6-9hxbg>. — Назва з екрана. — Опубліковано: 15.04. 2017. — Дата звернення : 19.04.2019.

***Книжкова колекція Сержа Лифаря** / уклад. : Л. С. Криворучко, В. В. Шкарабан ; фото Д. Сизий ; Публ. б-ка ім. Лесі Українки. — Київ : [Б. м.], [2005]. — 72 с.

Курінна М. А. Брати Лифарі та агентурна розробка ДПУ УРСР «Артисти» / М. А. Курінна // Укр. іст. журн. — 2010. — № 6. — С. 189–194.

Курінна М. А. Серж Лифар: від Київської центростудії до Паризької опери / М. Курінна // Студії мистецтвознавчі. — 2012. — Число 1. — С. 86–91.

Серж Лифар. Життя для танцю / [упоряд. та текст, передм. О. П. Іванової] ; Нац. музей історії України. — Київ : Фенікс, 2011. — 63 с.

Станішевський Ю. Українець Серж Лифар – зірка світового балету : монографія / Ю. Станішевський ; Нац. акад. театр опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т мистецтвозн., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Київ. муніцип. акад. танцю ім. С. Лифаря. — Київ : Сучасність, 2009. — 92 с.

***Швачко Т. О.** Лифар Серж / Т. О. Швачко // Енциклопедія Сучасної України. — Київ, 2016. — Т. 17. — С. 322–323.

Травень

1

День праці

55 років від дня народження Симони Вілар (1965), української письменниці

100 років від дня народження Нонни Кронідівни Копержинської (1920–1999), української акторки театру та кіно

75 років від дня народження Василя Івановича Зінкевича, народного артиста України

2

45 років від дня народження Девіда Бекхема (1975), англійського футболіста

3

Всесвітній день свободи преси

150 років від дня народження Олександра Миколайовича Бенуа (1870–1960), російського художника

5

120 років від дня народження Юрія Івановича Липи (1900–1944), українського письменника

6

155 років від дня народження Зігмунда Фрейда (1865–1939), австрійського психолога, засновника психоаналізу

7

165 років від дня народження Миколи Феофановича Кащенко (1855–1935), українського зоолога

180 років від дня народження Петра Ілліча Чайковського (1840–1893), російського композитора

8

Дні пам'яті та примирення

45 років від дня народження Енріке Іглесіаса (1975), іспанського співака

9

День перемоги над нацизмом у Другій світовій війні

100 років від дня народження Річарда Джорджа Адамса (1920–2016), англійського письменника

10

День матері в Україні

55 років від дня народження Олексія Михайловича Волкова (1965), українського письменника детективного жанру, поета, пісняра, лікаря

11

300 років від дня народження Карла Фрідріха Мюнхгаузена (1720–1797), німецького аристократа

14

45 років від дня народження Святослава Івановича Вакарчука (1975), українського співака

100 років від дня народження Ярослави Йосипівни Стецько (1920–2003), українського політичного діяча, голови ОУН

15

Міжнародний день сім'ї

175 років від дня народження Іллі Ілліча Мечнікова (1845–1916), російського й українського зоолога, фізіолога

16

День науки в Україні

День Європи в Україні

125 років від дня народження Тодося (Феодосія Степановича) Осьмачки (1895–1962), українського письменника

17

Всесвітній день інформаційної спільноти

95 років від дня народження Сергія Костянтиновича Сміяна (1925–2014), українського театрального режисера, актора, першого лауреата державної премії ім. Тараса Шевченка серед режисерів

18

Міжнародний день музеїв, щорічне свято музейництва

100 років від дня народження Святого Івана Павла II (1920–2005), Папи Римського

21

Міжнародний день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку

День захисту від безробіття

День вишиванки

85 років від дня народження Олександра Ігоровича Муратова (1935), українського кінорежисера

22

75 років від дня народження Юрія Євгеновича Рибчинського (1945), українського поета, пісняра, драматурга, сценариста

50 років від дня народження Наомі Кембелл (1970), британської фотомоделі, акторки

180 років від дня народження Марка Лукича Кропивницького (1840–1910), українського драматурга, актора, композитора

24

День слов'янської писемності і культури

25

115 років від дня народження Олександра Євдокимовича Корнійчука (1905–1972), українського письменника

31

Всесвітній день без тютюну

90 років від дня народження Клінта Іствуда (1930), американського кіноактора

155 років від дня народження Марії Михайлівни Старицької (1865–1930), української акторки, режисера театру, педагога

Апостол новітнього українства

До 120-річчя від дня народження Юрія Івановича Липи

Юрій Липа був однією з найбільш помітних постатей України ХХ ст. — громадський діяч, письменник, поет, публіцист, лікар, автор української геополітичної концепції, один із визначних ідеологів українського націоналізму.

Народився Юрій Липа 5 травня 1900 р. в Одесі. Початкову освіту здобув у гімназії № 4 м. Одеси. Після закінчення Одеської гімназії вступає добровольцем у Курінь морської піхоти армії УНР.

У 17 років стає козаком першого пластунського куреня Гайдамацької дивізії, був заступником командира одеської «Січі».

Провчившись рік в Одеському і рік у Кам'янець-Подільському університетах, емігрує до Польщі.

У Польщі, на еміграції, Юрій одержав диплом Познанського університету, був асистентом на медичній кафедрі Варшавського університету. Пощастило українцю побувати стипендіатом Лондонського університету, але недовго: його звільнили за виступ на захист галичан. Молодий медик вирішив розв'язати питання: «Як лікувати хворих під час війни, за відсутності ліків?» Юрій Липа став піонером нашої фітотерапії, прекрасним психотерапевтом. Він добре знав французьку мову, перекладав праці французьких залізничників. Згодом з'явилися книги «Ліки під ногами», «Фітотерапія», «Цілющі рослини в давній і сучасній медицині». Під час війни ці книги стали великою поміччю медичній службі УПА. 1929 р. Юрій Липа відкрив приватну практику лікування зелями. У 30-х рр. Юрій Іванович закінчив трирічну Вищу школу політичних наук та дворічну Військову медичну «Школу Підхорунжих».

Сучасники описували Юрія Липу як високу, статну людину зі спортивною фігурою та вправними рухами. Вражали блакитно-сірі приязно-веселі очі, його ніжне блідо-ясне лице й срібляста чуприна. Не тільки гарним і красивим він запам'ятовувався а й спокійним та добрим до людей. Кажуть, йому завжди пасував одяг, маринарка із великою відзнакою св. Юрія.

Юрій створив майже 200 творів, до написання яких ставився надзвичайно вимогливо. Серед них поетичні збірки: «Світлість» (1925), «Суворість» (1931), «Вірую» (1938), у яких поет буквально вичаровував дух героїчної княжої доби. У Євгена Маланюка, який дуже любив декламувати «Ярмарок» Юрія Липи, знаходимо: «Мало кому відомо, що Липа володів літературною мовою литовської і ранньо-козацької доби, особливо златинщеною (“макаронічною”) – досконало, як то кажуть, “слово в слово”. Для нього не становило жодної труднощі сісти і написати одразу ціле посланіє цією мовою».

Був Юрій Липа й унікальним перекладачем, зробив вражаючі переклади поезій Мюссе, двох поезій Мопассана. Пізніше він перекладав сонети Шекспіра, зачитувався Кіплінгом, полковником Лоренсом. Пізньою любов'ю Юрія Липи був Рільке.

Історичний роман Липи «Козаки в Московії» (1934) про події Хмельниччини, написаний в дусі Вальтера Скотта, критик А. Доленго називав «цінною книжкою». Опублікував Юрій Іванович ряд оповідань, серед яких «Чародій», «Справжній ворог», «Вартовий». Письменник видав також свій тритомний «Нотатник». Найповніше ідейно-філософські погляди Липи розкриті в його «всеукраїнській трилогії» — «Призначення України» (1938), «Чорноморська доктрина» (1940) та «Розподіл Росії» (1941). У цих працях він виступає як теоретик сучасної української геополітики.

На початку літа 1943 р. із дружиною і двома доньками переїхав до м. Яворів. Працював там лікарем. Був одним із активних учасників боротьби Української повстанської армії. Відмовився емігрувати на Захід у зв'язку з наступом військ Червоної армії. Від липня 1944 р. – інструктор 1-ї старшинської школи УПА, член Української

головної визвольної ради. Надавав медичну допомогу жителям сіл і воїнам УПА.

Захоплений 19 серпня 1944 р. органами НКВС УРСР у с. Іваники, наступного дня закатований у с. Шутова (нині обидва села Яворівського р-ну). Його тіло було поховане в с. Шутова на місцевому цвинтарі.

Вшанування пам'яті:

- У с. Бунів на фасаді місцевої середньої школи встановлено меморіальну дошку з барельєфом Ю. Липи. У 2008 р. відкрито новозбудовану лікарську амбулаторію його імені, у приміщенні якої створено його кімнату-музей.

- У центрі м. Яворів на вшанування пам'яті письменника споруджено меморіальний комплекс.

- В Одесі одна з вулиць носить ім'я Івана та Юрія Лип.

- У Києві, Львові, Кропивницькому, Конотопі та Новояворівську існують вулиці Юрія Липи.

***Липа Ю.** Бій за українську літературу / Ю. Липа. — Київ : Дніпро, 2004. — 350 с.

***Липа Ю.** Козаки в Московії : Роман із XVII століття / Ю. Липа. — Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 2000. — 176 с.

***Липа Ю.** Призначення України / Ю. Липа. — Київ : Фундація ім. О. Ольжича, 1997. — 267 с.

***Липа Ю.** Розподіл Росії / Ю. Липа. — Львів : Ін-т народознавства НАНУ, 1995. — 147 с.

***Липа Ю. І.** Вірую: Вибрані вірші / Ю. І. Липа. — Львів : Каменярь, 2000. — 102 с.

***Липа Ю. І.** Всеукраїнська трилогія. У 2 т. Т. 2. Чорноморська доктрина. Чорноморський простір (Атлас). Розподіл Росії / Ю. І. Липа. — Київ : МАУП, 2007. — 392 с. — (Бібліотека українознавства ; Вип. 12.).

***Липа Ю. І.** Нотатник : новели / Ю. І. Липа. — Київ : Укр. світ, 2000. — 296 с.

***Липа Ю. І.** Проклятий скарб. Козаки в Московії / Ю. І. Липа. — Донецьк : БАО, 2014. — 448 с. — (Видатні українські твори : Історія в романах та повістях).

***Липа Ю. І.** Суворість : [поезії, новели] / Ю. І. Липа. — Київ : Укр. письменник, 2015. — 112 с. — (Бібліотека українського воїна).

***Липа Ю. І.** Твори. В 10 т. Т. 1. Поетичні твори / Ю. І. Липа. — Львів : Каменяр, 2005. — 543 с. — (Спадщина).

***Липа Ю. І.** Твори. В 10 т. : Проза : Істор. роман. Т. 3. Козаки в Московії / Ю. І. Липа. — Львів : Каменяр, 2009. — 279 с.

Липа Ю. І. Час людини: поезії та проза / Юрій Липа ; упоряд., вступ. ст. та прим. С. В. Кучеренко ; худож.-оформ. М. В. Нгуен. — Харків: Фоліо, 2016. — 588 с.

Баран В. Юрій Липа: проект геополітичної модернізації України // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України / Ін-т політ. і етнонаціон. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. — Київ, 2011. — № 6 (56) листоп.-груд. — С. 483–492.

Биковський Л. Апостол новітнього українства : (Юрій Липа) / Лев Биковський ; Український морський інститут. — 2-е вид. — Женева, 1946. — 8 с. — (Видання Українського морського інституту; 42).

* **Горболіс Л.** До мозаїки «Празької школи»: Ю. Липа : вивчаємо оглядову тему «Еміграційна література 20-40-х років». 11 клас / Л. Горболіс // Укр. літ. в загальноосвіт. шк. — 2008. — № 7/8. — С. 36–38.

Пастух Б. Юрій Липа та Жан-Марі К'юбільє : перегуки в часі // Вісниківство: літературна традиція та ідеї : наук. зб. — 2012. — Вип. 2. — С. 91–100.

Рудюк С. Геополітик Юрій Липа: вчений і патріот // Бінтел. Журнал геополітичної аналітики. — 2018. — № 2 (10). — С. 42–48.

Сергійчук О. Юрій Липа. Шляхи творчості. (До 100-річчя з дня народження) / О. Сергійчук // Людина і політика. — 2000. — № 2. — С. 73–74.

Юрій Липа: голос доби і приклад чину : зб. наук. пр. / ред. Т. Салига ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Львів, 2001. — 407 с.

Червень

1

Всесвітній день батьків
Міжнародний день захисту дітей

2

280 років від дня народження маркіза Донасьєна Альфонса Франсуа де Сада (1740–1814), французького письменника
180 років від дня народження Томаса Гарді (1840–1928), англійського романіста, новеліста та поета

3

55 років від дня народження Асії Ахат (1965), української скрипальки

4

45 років від дня народження Анджеліни Джолі (1975), американської акторки

5

Всесвітній день охорони навколишнього середовища
125 років від дня народження Михайла Омеляновича Ялового (1895–1937), українського письменника

6

145 років від дня народження Томаса Манна (1875–1955), німецького письменника

8

165 років від дня народження Наталії Іванівни Кобринської (1855–1920), української письменниці, організаторки жіночого руху

210 років від дня народження Роберта Шумана (1810–1856),
німецького композитора

11

50 років від дня народження Анжеліки Миколаївни Рудницької
(1970), української співачки, телеведучої

110 років від дня народження Жака-Іва Кусто (1910–1997),
французького дослідника океану, конструктора акваланга

12

Всесвітній день боротьби з дитячою працею

16

50 років від дня народження Марії Вікторівни Бурмаки (1970),
української співачки

21

115 років від дня народження Жана Поля Сартра (1905–1980),
французького письменника та філософа

85 років від дня народження Франсуази Саган (1935–2004),
французької письменниці

26

Міжнародний день боротьби проти зловживання наркотиками

28

День Конституції України

День молоді

29

120 років від дня народження Антуана де Сент-Екзюпері
(1900–1944), французького письменника

Жак-Ів Кусто – людина океану

До 110-річчя від дня народження

*У житті є три матерії, які течуть крізь пальці:
вода, повітря і гроші. Необхідно вміти користуватися всіма трьома.*

Жак-Ів Кусто

Жак-Ів Кусто – дослідник океану, режисер, винахідник, мандрівник, фотограф, письменник, громадський діяч. Він перетворив наукові дослідження на захоплююче шоу, чим зробив неоціненний внесок у їх популяризацію. Його книжки і фільми надихали не одне покоління юних, заряджаючи пристрастю, наснагою до відкриття таємниць морських глибин.

Народився Жак-Ів Кусто 11 червня 1910 р. на півдні Франції. У дитинстві

і юності родина багато подорожувала, жила здебільшого в США та Франції. Ще тоді він пристрасно полюбив море, все більше захоплювався механікою, проектуванням, фото- і кінозйомкою. Захоплення водною стихією та бажання подорожувати Жак-Ів Кусто прагнув реалізувати через опанування професії морського льотчика, вступивши у 1930 р. до Французької морської військової академії. Але від мрії довелося відмовитись через травми, отримані в автокатастрофі. Море стає його лікарем, допомагає відновитись. Молодий лейтенант захоплюється все більше красотами моря, удосконалюючи техніку глибинного пірнання. У 1943 р. спільно з другом Емілем Ганьяном він створив автономний скафандр із аквалангом, який став прототипом усіх сучасних дихальних механізмів дайверів. Крім акваланга («підводні легені»), Кусто винайшов герметичні камери й підводні освітлювальні прилади, створив першу підводну телевізійну систему. Талановитого винахідника

підтримали меценати, які допомогли придбати списаний британський мінний тральщик. Кусто переобладнав судно на дослідницьку океанографічну лабораторію «Каліпсо», яка на довгі роки стала для нього домівкою і його «всесвітом». «Каліпсо» перетворилася на домівку і для ще одного винаходу Кусто – маленького підводного 2-місного човника «Деніза». Скільки дивовижних занурень на глибину до 370 м для наукових спостережень і кінозйомки було здійснено на цьому дивному пірнаючому блюдці! Капітан «Каліпсо» був першим і наймасштабнішим дослідником підводного світу. Написані ним книжки про пригоди команди «Каліпсо» вмиг стали бестселерами. Дві його кінокартини – «Світ тиші» і «Світ без сонця» – визнані кращими документальними повнометражними фільмами і отримали найвищі кінопремії – «Оскар» і «Золоту пальмову гілку» Канського кінофестивалю. «Підводну Одісею команди Кусто» та інші його серіали про навколосвітні подорожі, дослідження Арктики, Антарктики, найбільших річкових систем світу – Нілу, Амазонки, Міссісіпі – дивилися мільйони телеглядачів в усьому світі. Дослідження життя черепах, кальмарів, ламантинів, пінгвінів, дельфінів, кашалотів, косаток та інших морських тварин розкривали безліч таємниць мешканців морської стихії. Поле діяльності команди Кусто було безмежним. Зйомки диких племен Амазонки, плаваючих слонів, вивчення поведінки тварин, підводні археологічні розкопки та багато-багато іншого. На рахунок дослідника більше 100 науково-популярних фільмів.

Популяризації, вивченню і збереженню Світового океану Кусто присвятив 32-річну роботу як директор Океанографічного музею в Монако. Справжній громадянин світу, Жак-Ів Кусто створив Всесвітню конфедерацію підводної діяльності (CMAS). Усе своє життя він присвятив захисту природних ресурсів Землі.

За свою діяльність Жак-Ів Кусто удостоєний безлічі міжнародних нагород: Командор ордена Почесного легіону, Кавалер Великого хреста Національного ордена «За заслуги», Командор ордена мистецтв і літератури, але найбільше він цінував визнання простих людей в усьому світі.

Дослідник «Блакитного континенту» помер 25 червня 1997 р. у Парижі.

Жак-Ів Кусто — людина, яка змінила наш світ. У 2016 р. на екрани вийшов пригодницько-біографічний фільм «Одіссея» режисера Жерома Салля про особисту історію капітана Кусто — його перші кроки у науці, сімейні стосунки та почуття. Про успіх фільму і справжню цікавість до постаті «Капітана планети» свідчать популярність фільму і нагородження кінопреміями «Кришталевий глобус» та «Сезар».

Кусто Ж. И. Блистательный пират / Ж. И. Кусто, Ф. Кусто. Могучий властелин морей / Ж. И. Кусто, Ф. Диоле ; пер. с англ. Н. Елисеева. — 2-е изд. — Москва : Мысль, 1996. — 352 с., [8] л. ил. — (Подводный мир глазами Кусто).

Кусто Ж.-И. В мире безмолвия / Жак-Ив Кусто, Ф. Дюма. Живое море / Ж.-И. Кусто, Дж. Даген ; пер. с англ. Л. Жданова. — Москва : Астрель : АСТ, 2003. — 527 с.

***Кусто Ж.-И.** В поисках Атлантиды / Ж.-И. Кусто, И. Паккале. Золотой чертог Посейдона / В. И. Щербаков ; пер. с фр. А. М. Григорьева ; худож. Ю. А. Авакян. — Москва : Мысль, 1986. — 319 с.

***Кусто Ж.-И.** Живое море / Ж.-И. Кусто, Д. Даген ; В мире безмолвия / Ж.-И. Кусто, Ф. Дюма ; пер. с англ. Л. Жданова ; худож. Е. Щелкун. — Москва : Армада, 1998. — 477 с. : ил. — (Зеленая серия).

***Кусто Ж.-И.** Жизнь и смерть кораллов / Ж.-И. Кусто, Ф. Диоле ; пер. с фр. В. Кузнецова. — Ленинград : Гидрометеиздат, 1975. — 176 с.

***Кусто Ж.-И.** Жизнь на краю земли. Патагония, Огненная Земля, архипелаг южночилийских островов / Ж.-И. Кусто, И. Паккале ; [пер. с фр. М. Г. Таракановой]. — Ленинград : Гидрометеиздат, 1984. — 302 с.

Кусто Ж.-И. «Калипсо» и кораллы / Жак-Ив Кусто ; пер. с фр. Лев Жданов. — Москва : Знание, 1974. — 64 с. — (Новое в науке и технике. — № 11).

***Кусто Ж.-И.** Лососи, бобры, каланы / Жак-Ив Кусто, Ив Паккале ; [пер. с фр. М. А. Долголенко] ; под ред. Б. Б. Хлебовича. — Ленинград : Гидрометеиздат, 1983. — 288 с.

Кусто Ж.-И. Мир без солнца / Жак-Ив Кусто ; пер. с фр. Р. А. Фесенко. Затонувшие сокровища / Жак-Ив Кусто, Филипп Диоле ; пер. с фр. И. О. Фельдман ; [ил. В. Брагинского]. — Москва : Дрофа, 2002. — 334 с. : ил. — (Зеленая серия. Вокруг света). — Загл. обл. : Затонувшие сокровища.

***Кусто Ж.-И.** Могучий властелин морей / Ж.-И. Кусто, Ф. Диоле. Чтобы не было в море тайн / Ж.-И. Кусто, Ф. Кусто / Ж.-И. Кусто ; пер. с англ. Л. Жданова, Н. Елисеева. — Москва : Армада-пресс, 2000. — 410 с. — (Зеленая серия).

***Кусто Ж.-И.** Сюрпризы моря / Ж. -И. Кусто, И. Паккале ; пер. с фр. Н. Е. Вольцингера ; послесл. А. С. Соколова. — Ленинград : Гидрометеиздат, 1982. — 304 с.

Кусто Ж.-И. Бобри / Жак Кусто // Колосок. — 2014. — № 9. — С. 32–41.

Кусто Ж.-И. Найближчі родичі верблюда / Ж.-И. Кусто, І. Пакале // Колосок. — 2014. — № 6. — С. 22–25.

Кусто Ж.-І. Тварини Південної Америки / Ж.-І. Кусто, І. Пакале // Колосок. — 2014. — № 10. — С. 14–21.

Дубинянская Я. Жак-Ив Кусто: Одиссея Командора / Яна Дубинянская // Личности. — 2014. — № 70. — Электрон. аналог друк. публ. : Режим доступа : <https://persons-journal.com/journal/733/849>. — Дата звернення : 22.04.2019.

***Жак Ив Кусто** // 100 великих мореплавателей / авт.-сост. : Е. И. Авадяева, Л. И. Зданович. — Москва : Вече, 2000. — С. 491–493.— (100 великих).

***Жак Ів Кусто** // Підводний світ / авт.-сост. : М. О. Панкова, І. Ю. Романенко. — Харків : Фоліо, 2013. — С. 224–225. — (Шкільна бібліотека. Дитяча енциклопедія).

***Кусто Жак-Ив (1910–1997).** Французский исследователь океана, конструктор акваланга // Кто есть кто в мире : биогр. справ. 1500 имен / ред. Г. П. Шалаева. — Москва : Олма-Пресс, 2004. — С. 776–777.

***Кусто Жак-Ів** // Вони змінили світ / уклад. І. Ю. Левашова. — Донецьк : Глорія Трейд, 2011. — С. 414–417.

***Малов В. И.** Человек с аквалангом // Всё о подводном мире : дет. энцикл. — Москва : АСТ : Астрель, 2000. — С. 189–259.

Надеждин Н. Жак-Ив Кусто. Разноцветное безмолвие / Николай Яковлевич Надеждин ; ред. А. И. Осипенко. — Москва : Майор, 2010. — 192 с.— (Неформальные биографии).

Липень

1

День архітектури України

2

135 років від дня народження Франца Михайловича Коковського (1885-1940), українського письменника, драматурга, перекладача, етнографа

90 років від дня народження Петра Миколайовича Лизанця (1930), українського мовознавця, літературознавця, фольклориста

3

135 років від дня народження Юліана Буцманюка (1885–1967), українського і канадського художника, монументаліста, головного дизайнера символіки та відзнак легіону Українських Січових Стрільців

5

120 років від дня народження Володимира Герасимовича Магари (1900-1965), українського театрального режисера і актора

6

Всесвітній день архітектури

85 років від дня народження Далай-лами XIV (1935), духовного та світського Глави Тибету, лауреата Нобелівської премії миру

8

Український день родини

10

245 років від дня народження Петра Івановича Прокоповича (1775–1850), українського вченого в галузі бджільництва

11

Всесвітній день шоколаду

80 років від дня народження Яреми Петровича Гояна (1940–2018), українського прозаїка

100 років від дня народження Євгена Микитовича Зубцова (1920–1986), українського композитора

12

50 років від дня народження Влада (Владислава) Віталійовича Ряшина (1970), українського продюсера

105 років від дня народження Петра Тимофійовича Тронька (1915–2011), українського історика, академіка, головного редактора 26-томної «Історія міст і сіл УСРС», головного редактора журналу «Пам'ятки України»

120 років від дня народження Павла Трофимовича Кононенка (1900–1971), українського письменника

13

755 років від дня народження Данте Аліг'єрі (1265–1321), великого італійського поета

15

Міжнародний день навичок молоді

16

30-річчя прийняття Декларації про державний суверенітет України (1990)

19

100 років від дня народження Тараса Степановича Мигаля (1920–1982), українського письменника і публіциста

22

35 років від дня народження Катерини Богданівни Бабкіної (1985), української поетеси

24

50 років від дня народження Дженніфер Лопес (1970), американської співачки

25

110 років від дня народження Михайла Кміта (1910–1981), українського художника

26

120 років від дня народження Григорія Михайловича Пустовійта (1900–1947), українського графіка, ілюстратора, педагога

145 років від дня народження Карла Густава Юнга (1875–1961), швейцарського психоаналітика, філософа

28

День Хрещення Київської Русі

60 років від дня народження Володимира Даниловича Гришка (1960), українського співака (тенор)

140 років від дня народження Володимира Кириловича Винниченка (1880–1951), українського прозаїка, політичного діяча

385 років від дня народження Роберта Гука (1635–1703), англійського фізика, ботаніка, винахідника

29

100 років від дня народження Аркадія Євгеновича Гашинського (1920–1991), українського актора театру і кіно

155 років від дня народження Романа (Андрея) Шептицького (1865–1944), митрополита Української греко-католицької церкви

30

Міжнародний день дружби

Всесвітній день боротьби з торгівлею людьми

70 років від дня народження Арнольда Шварценеггера (1950), американського кіноактора

31

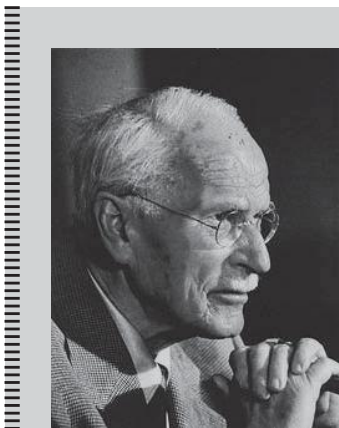
55 років від дня народження Джоан Роулінг (1965), англійської письменниці, авторки всесвітньо відомої серії романів про Гаррі Поттера

Родоначальник аналітичної психології

До 145-річчя від дня народження Карла Густава Юнга

*Знати темряву всередині себе -
найкращий спосіб впоратися з темрявою в інших.*

Карл Юнг

Одним з найяскравіших представників глибокої психології справедливо вважається **Карл Густав Юнг** (26.07.1875 – 6.06.1961), швейцарський психоаналітик, психолог, філософ культури, психіатр. Він зробив величезний внесок у розвиток психотерапії, психологічного та терапевтичного консультування, а також багатьох інших наук, таких як алхімія, філософія, астрономія. За спогадами дітей Юнга, він щодня вів прийом пацієнтів три го-

дини до обіду і три години після. Лише в останні роки життя число пацієнтів довелося скоротити, але до кінця своїх днів Юнг продовжував займатися лікуванням. Таким чином, можна сказати, що Юнг був, у першу чергу, практиком, що і дозволило йому зробити безліч відкриттів у психотерапії.

Він вважав, що в ньому присутні дві особистості. Дійсно, Юнг був складною людиною. Дізнатися більше про його пошуки знання та особистість допоможуть наступні факти:

Юнг ввів поняття «інтроверт» та «екстраверт». Уперше терміни «інтроверт» та «екстраверт» з'явились у книзі «Психологічні типи» Карла Юнга, яка була опублікована 1921 р. в Німеччині.

Юнг написав книгу про НЛО. Книга «Летючі тарілки» була опублікована у 1959 р. Вона засвідчила жагу Юнга до пізнання людської свідомості через чутки, аніж до питання існування інопланетян.

Психолог співпрацював з Нобелівським лауреатом із фізики. Юнг мав досвід «сумнівної дружби» з фізиком-теоретиком Вольфгангом Паулі. Паулі, який відкрив нейтрино, а також цікавився аналізом сновидінь, проте його приятелювання з Юнгом виходила за межі цього. Їхні розмови та листування стосувались дослідження фундаментальних питань про природу реальності, яку вони розглядали через призму фізики та психології. Роки спілкування з Паулі привели Юнга до теорії синхронічності або «значущих збігів».

Вони розмірковували про окультизм. Спілкування Юнга та Паулі занесло обох у темні води окультизму. Аманда Гефтер написала про це для *New Scientist*: «Обидва годинами сиділи на задньому дворі готичного особняка Юнга на березі Цюрихського озера, смакували вишукані страви, пили старовинні вина та курили найкращі сигарети, обговорюючи, чи існує космічне число у корінні фізики, говорили про екстрасенсорне сприйняття, НЛЮ, Армагедон, Ісуса, Яхве та сновидіння Паулі».

Як уже зазначалося, Юнг вважав, що у ньому (в певному сенсі) співіснують дві людини. Інноваційним було серйозне обговорення ним свого внутрішнього світу. «Це привело до цікавого висновку, пише для *The Guardian* Марк Вернон, що в ньому поєднуються дві людини. Він називав їх — номер 1 та номер 2. Номер 1 був дитям його батьків та часу, а номер 2 — індивідуальністю поза часом».

Таким був Карл Густав Юнг — сміливим піонером та дослідником внутрішнього світу людини.

Про Юнга знята документальна стрічка «Дзеркало тіней» на базі монологу радянського психолога А. А. Брудного, що вийшла на Леннаучфільмі (режисер М. С. Бакенбаєва); у 2011 р. був знятий художній фільм «Небезпечний метод» (режисер Д. Кроненберг). Крім того, були зняті фільми на основі його психологічних теорій: «Прометей» (2012; режисер Р. Скотт); «Зірка народилась» (1937; режисер У. Уельман); «Ванільне небо» (2001; режисер К. Кроу); «Магія неба та землі» (1962; режисер Г. Сміт); «Свята гора» (1973; режисер А. Ходоровський); «Сунична галявина» (1957; режисер І. Бергман); «Персона» (1966; режисер І. Бергман); «Темне місто» (1998; режисер

А. Пройас); «Три обличчя Єви» (1957; режисер Н. Джонсон); «Лист незнайомки» (1948; М. Офюльс).

***Юнг К.-Г.** Аналитическая психология: теория и практика : Тавистокские лекции / К.-Г. Юнг ; пер. с нем. В. Зеленского. — Санкт-Петербург : Азбука-классика, 2007. — 240 с. — (Азбука-классика).

***Юнг К.-Г.** Аіоп: Нариси щодо символіки самості / К.-Г. Юнг ; пер. з нім. К. Котюк ; наук. ред. укр. вид. О. Фешовець. — Львів : Астролябія, 2016. — 432 с.

Юнг К. Г. Критика психоанализа / К. Г. Юнг ; [пер. с нем. и англ. под общ. ред. В. Зеленского]. — Санкт-Петербург : Гуманит. агентство «Акад. проект», 2000. — 303 с. — (Библиотека зарубежной психологии).

Юнг К. Г. О природе психе : сборник / К. Г. Юнг ; отв. ред. С. Л. Удовик ; пер. с нем. : С. Л. Удовик, Г. А. Бутузов. — Москва : Рефл-бук ; Киев : Ваклер, 2002. — 414 с.

Юнг К. Г. Психологические типы / К. Г. Юнг ; пер. с нем. : В. Зеленский, С. Лорие. — Москва : Акад. проект, 2016. — 538 с. — (Психологические технологии).

Юнг К. Г. Психология бессознательного / К. Г. Юнг ; [пер. с нем. : В. Бакусева и др.]. — Москва : АСТ ; Канон+ : ОИ «Реабилитация», 2001. — 397 с.

***Юнг К.-Г.** Психология и алхимия / К.-Г. Юнг ; пер. с англ., лат. С. Л. Удовик. — Москва : Рефл-бук, 2003. — 592 с.

Вер Г. Карл Густав Юнг, сам свидетельствующий о себе и о своей жизни (с приложением фотодокументов и иллюстраций) / Г. Вер ; пер. с нем. Е. Азнамеева. — Челябинск : Урал ЛТД, 1998. — 209 с.

***Карл Густав Юнг** // Неведомый мир. — 2007. — № 2. — С. 23–27.

***Карл Густав Юнг (1875 – 1961)** // 100 знаменитых мудрецов / Е. К. Васильева, Ю. С. Пернатъев. — Харьков, 2002. — С. 445–450.

Менжулин В. Расколдовывая Юнга: от апологетики к критике / В. Менжулин. — Киев : Сфера, 2002. — 199 с.

Процюк С. Про Василя Стефаника, Карла-Густава Юнга, Володимира Винниченка, Архипа Тесленка, Ніку Турбіну / С. Процюк. — Київ : Грані-Т, 2008. — 96 с. — (Життя видатних дітей).

***Самин Д. К.** Карл Юнг (1875 – 1961) / Д. К. Самин // Сто великих ученых / Д. К. Самин. — Москва, 2000. — С. 455–460. — (100 великих).

***Юнг Карл Густав (1875 – 1961)** // Вони змінили світ / уклад. І. Ю. Левашова. — Донецьк, 2011. — С. 354–358.

Серпень

1

120 років від дня народження Олександра Івановича Копиленка (1900–1958), українського письменника

90 років від дня народження Івана Олександровича Манжари (1930–2004), українського поета

2

45 років від дня народження Наталії Олексіївни Могилевської (1975), української співачки

3

95 років від дня народження Володимира Миколайовича Верменича (1925–1986), українського композитора

5

90 років від дня народження Нейла Аллена Армстронга (1930–2012), американського астронавта, який перший висадився на Місяць

170 років від дня народження Гі де Мопассана (1850–1893), французького письменника

7

100 років від дня народження Степана Пилиповича Бевзенка (1920–2005), українського мовознавця

50 років від дня народження Влади Володимирівни Литовченко (1970), суспільного діяча, моделі

10

60 років від дня народження Антоніо Бандераса (1960), іспанського кіноактора

130 років від дня народження Макара Олександровича Кушніра (1890–1951), українського політичного діяча, журналіста, одного із засновників ОУН

11

70 років від дня народження Стіва (Степан) Возняка (1950), першого українського винахідника комп'ютерних технологій, співзасновника фірми Apple

12

Міжнародний день молоді

90 років від дня народження Джорджа Сороса (1930), американського фінансиста

110 років від дня народження Олекси Гай-Головка (1910–2006), українського поета, прозаїка, перекладача, літературознавця

14

160 років від дня народження Ернеста Сетона-Томпсона (1860–1946), американського письменника

18

270 років від дня народження Антоніо Сальєрі (1750–1825), італійського композитора

19

240 років від дня народження П'єра Жана Беранже (1780–1857), французького поета

21

45 років від дня народження Яни Юріївни Дубинянської (1975), української письменниці

22

100 років від дня народження Рея Дугласа Бредбері (1920–2012), американського письменника

1040 років від дня народження Авіценни (Ібн Сіні) (980–1037), перського вченого-енциклопедиста, лікаря

23

День Державного Прапора України

120 років від дня народження Лавра (Лаврентія) Івановича Дяченка (1900–1937), українського поета, публіциста

24

День Незалежності України

25

50 років від дня народження Клаудії Шиффер (1970), німецької супермоделі, кіноакторки

80 років від дня народження Миколи Григоровича Жулинського (1940), українського літературознавця, критика, громадського діяча

80 років від дня народження Марії Миколаївни Влад (1940–2017), української поетеси, журналістки, громадської діячки, співзасновниці Співки солдатських матерів

90 років від дня народження Шона Коннері (1930), англійського актора

26

40 років від дня народження Маколея Калкіна (1980), американського кіноактора

110 років від дня народження Святої Матері Терези (1910–1997), католицької черниці, засновниці добродійних місій, лауреата Нобелівської премії миру (1979)

145 років від дня народження Олександра Олександровича Мурашка (1875–1919), українського живописця

27

250 років від дня народження Георга Фрідріха Вільгельма Гегеля (1770–1831), німецького філософа

29

105 років від дня народження Інгрід Бергман (1915–1982), шведської акторки

Мати Тереза – служниця добра

*До 110-річчя від дня народження католицької черниці,
фундаторки Ордена милосердя*

Люди, які дійсно вміють любити, не висувають жодних умов.

Вони вільні виражати свою любов до всіх людей і навіть любити своїх ворогів.

Мати Тереза

Мати Тереза (1910 – 1997), католицька черниця, фундаторка Ордена милосердя, чернечої конгрегації, що займається служінням бідним і хворим. У 1979 р. вона була визнана гідною Нобелівської премії миру.

Мати Тереза (Агнес Гонджа Бояджиу) народилася 27 серпня 1910 р. у м. Скоп'є (сучасна Північна Македонія, у ті роки – Османська імперія) в албанській родині. У віці 12 років дівчинка вирішила стати черницею, у 18 років вступила в конгрегацію лоретських сестер, ірландський католицький орден, що здійснював місіонерську діяльність в Індії.

Спочатку вона працювала в школі для дівчаток у Дарджилингі протягом 20 років викладала географію в школі св. Марії неподалік від Калькутти, кілька років була директором цієї школи.

У віці 36 років відчула заклик «залишити монастир і служити бідним, живучи серед них». У 1948 р. заснувала Орден милосердя і присвятила себе служінню знедоленим жителям калькуттських нетрів. Коли конгрегація була офіційно визнана церквою, прийняла індійське громадянство (1950). У березні 1997 р. мати Тереза за станом здоров'я склала з себе обов'язки ігумені ордену, і її місце зайняла сестра Нирмала. Усе своє життя монахиня самовіддано присвятила служінню смертельно хворим, убогим і безпритульним.

Після довгої хвороби Мати Тереза померла в Калькутті 5 вересня 1997 р. За два роки після смерті з ініціативи Папи Іоанна Павла II Ватикан почав процедуру її канонізації.

150 тисяч прочан заповнили у Римі площу Святого Петра та сусідні вулички, щоб стати свідками церемонії долучення до лику блаженних найвідомішої у світі сестри милосердя. Понтифік відслужив традиційну для таких випадків месу, виголосив формулу беатифікації, після чого з портрета матері Терези, встановленого на фасаді собору святого Петра, зняли простирадло.

Канонізація:

У 1971 р. папа Павло VI нагородив матір Терезу першою премією миру ім. папи Іоанна XXIII.

У 1976 р. вона отримала нагороду «Pacem in Terris».

Після смерті почалася процедура введення матері Терези до числа святих.

19 жовтня 2003 р. Папою Іоаном Павлом II мати Терезу проголошено блаженною.

4 вересня 2016 р., під час богослужіння на площі святого Петра у Ватикані, Папа Римський Франциск проголосив Матір Терезу святою.

Заповіти Матері Терези:

Життя—це шанс. Скористайся ним.

Життя — це краса. Милуйся нею.

Життя — це мрія. Здійснюй її.

Життя — це виклик. Прийми його.

Життя—це обов'язок. Виконай його.

Життя — це гра. Стань гравцем.

Життя — це цінність. Цінуй його!

Життя — це скарб. Бережи його.

Життя—це любов. Насолоджуйся нею.

Життя — це таїна. Пізнай її.

Життя — це юдоль бід. Перебори усе.

Життя — це пісня. Доспівай її.

Життя — це боротьба. Почни її.

Життя — безодня невідомого. Не бійся, вступити в неї.

Життя — удача. Шукай цю мить!

Життя таке чудове — не загуби його. Це твоє життя. Борони його.

Вшанування пам'яті:

- Пам'ятник Святій Матері Терезії в місті Скоп'є.
 - Пам'ятник Святій Матері Терезії в місті Москва.
 - У 2009 р. у м. Скоп'є, де народилась Мати Тереза, відкрито меморіальний будинок-музей.
 - На честь неї названий Міжнародний аеропорт Тирани імені матері Терези.
 - На честь неї названий Кафедральний Собор Святої Матері Терези в Приштіні.
 - На честь її назвали астероїд — 4390 Мадретереза.
 - З 2013 р. 5 вересня (день її смерті) відзначається як Міжнародний день благодійності.
 - Про Матір Терезу вийшла низка фільмів: у 1969 р. документальний фільм, у 1971 р. — «Щось добре для Бога» Малкольма Маггериджа, у 1997 р. був знятий фільм із Джеральдін Чаплін у головній ролі «Мати Тереза. В ім'я найбільш бажаного Бога» режисера Кевіна Конора, у 2003 р. вийшов фільм «Мати Тереза Калькутська» режисера Фабриціо Коста.
-

Мать Тереза Будь моим светом. Дневники и переписка матери Терезы Калькуттской / Мать Тереза. — Москва : Кн. Клуб 36,6, 2010. — 416 с.

Мать Тереза В сердце мира: Мысли, истории, молитвы / Мать Тереза. — Москва : Эксмо, 2012. — 122 с. — (Жемчужины мудрости).

Мать Тереза Немає більшої любові / Мать Тереза. — Київ : Книгоноша, 2012. — 148 с.

Масбург Л. Мать Тереза. 50 удивительных историй / Л. Масбург ; пер. с нем. Л. Сумм. — Тверь : Триада, 2016. — 306 с.

***Мать Тереза** / авт.-сост. Н. В. Белов. — Минск : Современ. литератор, 1998. — 240 с. — (Жизнь знаменитых людей).

***Мать Тереза (Агнесса Гонджа Бояджиу)** // Сто знаменитых политиков / авт.-сост. В. В. Мирошникова. — Харьков, 2004. — С. 377–379. — (100 знаменитых).

***Мать Тереза (Агнесса Гонджа Бояджиу) (1910–1997), католическая монахиня и миссионер** // Кто есть кто в мире / гл. ред. Г. П. Шалаева. — Москва, 2004. — С. 923–924.

Птіцин А. Про Шолом-Алейхема, Януша Корчака, Фріца Крейслера, Миколу Лукаша, Матір Терезу / А. Птіцин. — Київ : Грані-Т, 2007. — 315 с. — (Життя видатних дітей).

Фалько Ж.-М. Мать Тереза. Вера творит чудеса / Ж.-М. Фалько, пер. с фр. Н. Н. Зубкова. — Москва : Рудомино : Текст, 2004. — 189 с. — (Праведники).

***Шри Ч.** Мать Тереза: Цветок – Сердце Человечества, Аромат – Душа Божественности / Ч. Шри. — Москва : Рефл-бук, 2000. — 336 с.

Вересень

1

День знань

95 років від дня народження Ігоря Рафаїловича Юхновського (1925–2010), українського фізика, громадського діяча, Героя України

145 років від дня народження Едгара Райса Берроуза (1875–1950), американського письменника-фантаста

2

80 років від дня народження Богдана Михайловича Сороки (1940–2015), українського графіка й живописця

3

145 років від дня народження Фердинанда Порше (1875–1951), німецького конструктора автомобілів

7

145 років від дня народження Олександра Олександровича Мурашка (1875–1919), українського живописця, педагога, громадського діяча

150 років від дня народження Олександра Івановича Купріна (1870–1938), російського письменника, перекладача, творчість якого пов'язана з Україною

8

Міжнародний день грамотності

85 років від дня народження Леоніда Івановича Рудницького (1935), українського літературознавця, академіка НАН України

9

90 років від дня народження Юрія Олександровича Гуляєва (1930–1985), українського співака

115 років від дня народження Анатолія Івановича Станіславського (1905–1995), українського архітектора

10

135 років від дня народження Олександра Володимировича Палладіна (1885–1972), українського фізіолога, біохіміка

12

145 років від дня народження Олександра Антоновича Кошиця (1875–1944), українського композитора
День українського кіно

15

130 років від дня народження Агати Крісті (1890–1976), англійської письменниці та драматурга, найвідомішої у світі представниці детективного жанру

16

55 років від дня народження Алли Григорівни Мазур (1965), української телеведучої

18

115 років від дня народження Грети Гарбо (1905–1990), шведсько-американської акторки

19

60 років від дня народження Оксани Степанівни Забужко (1960), української письменниці

20

50 років від дня народження Дари Корній (Мирослави Іванівни Замойської) (1970), української письменниці

21

Міжнародний день миру

22

130 років від дня народження Павла Варламовича Носача (1890–1966), українського кобзаря

185 років від дня народження Олександра Олександровича Потебні (1835–1891), українського філолога, мовознавця

23

120 років від дня народження Володимира Михайловича Кубійовича (1900–1985), українського політика, історика

24

45 років від дня народження Артема Яковича Полежак (1975), українського письменника

25

100 років від дня народження Сергія Федоровича Бондарчука (1920–1994), російського актора та режисера

255 років від дня народження Міхала Клеофаса Огінського (1765–1833), польського композитора і державного діяча

27

145 років від дня народження Олександра Матвійовича Вербицького (1875–1958), українського архітектора

29

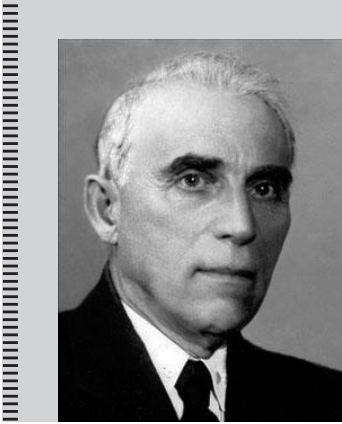
175 років від дня народження Івана Карповича Карпенка-Карого (1845–1907), українського драматурга

30

Всеукраїнський день бібліотек

Архітектор України

До 145-річчя від дня народження О. М. Вербицького

Олександр Матвійович Вербицький (27.09.1875–09.11.1958) – архітектор, інженер і педагог, професор, дійсний член Академії архітектури, почесний член Академії будівництва і архітектури УРСР, автор проекту сучасної споруди Київського залізничного вокзалу (1928–1932).

Вербицький – майстер раціоналістичного модерну. За проектами Олександра Матвійовича в багатьох містах України

будували багатоповерхові житлові будинки, вокзали, товарні контори, лікарні, навчальні заклади тощо. Серед визначних архітектурних споруд: елеватор в Одесі, цукровий завод у с. Верхнячка (нині селище міського типу Христинівського р-ну Черкас. обл.), паперова фабрика в містечку Малин, житлові будинки у Києві та ін. Зводили споруди й за межами України – у Москві, Батумі, Кишиневі, Гомелі. Його архітектурні твори можна віднести до найкращих надбань української радянської архітектури.

Олександр Матвійович Вербицький народився 27 вересня 1875 р. в м. Севастополі в сім'ї техника-будівельника. Закінчивши Севастопольське реальне училище, разом із двома товаришами їде вчитись у Петербург і успішно складає іспити в Інститут цивільних інженерів. Про блискучі здібності і наполегливість у навчанні студента Вербицького свідчать одержані ним дві золоті та срібна медалі. За відмінну підготовку і складання випускних екзаменів його ім'я занесено на Почесну мармурову дошку інституту.

У 1898 р., після успішного закінчення інституту, молодому спеціалісту було запропоновано кілька місць роботи. Він обрав Київ із

цим містом пов'язав усе своє життя і творче зростання. Тут він жив, працював і тільки під час відпусток приїздив у Крим і з олівцем, аквареллю, або з олійними фарбами, мандрував по узбережжю, малював море, скелі, знайомі з дитинства пейзажі. У Києві молодий зодчий на запрошення професора І. С. Кітнера взяв участь у будівництві комплексу Політехнічного інституту, потім працював десятником і помічником виконроба академіка В. М. Ніколаєва на спорудженні Київського оперного театру.

З 1919 р. викладав у Київському інженерно-будівельному інституті та Київському архітектурному інституті, який із 1924 р. приєднаний до Київського художнього інституту. Разом із відомими проф. В. Риковим, В. Кричевським, П. Альошиним, П. Каустовим заснував українську архітектурну школу.

Працював також у галузі пейзажного живопису та графіки. Автор ряду статей з питань архітектури.

Помер 9 листопада 1958 р. в Києві, похований на Лук'янівському цвинтарі. На могилі – прямокутна стела із сірого граніту, вирізьблений барельєф. Автори надгробного пам'ятника – скульптор І. Макогон та архітектор П. Костирко.

1983 р. на його честь назвали вулицю у Києві, на Харківському масиві.

Найвідоміші роботи для Києва

- конкурсний проект Київського вокзалу (1927–1932);
- робочий проект цього ж залізничного вокзалу, який включає близько 1500 аркушів та архітектурних креслень;
- проект внутрішнього оформлення пасажирської зали, головного вестибюля, переходів через колії;
- проект архітектурного рішення передвокзальної площі;
- проект Центрального пасажирського будинку;
- проект адміністративного будинку Південно-Західної залізниці (вул. Пушкінська, 14; 1910–1912);
- проект будинку товарної контори Південно-Західної залізниці (1907);

- проект будинку з пакгаузним комплексом на станції Київ-Товарний (1905–1907);
 - проект Київського державного банку (до надбудови) спільно з архітектором О. В. Кобелевим (1902–1905);
 - один з корпусів млина Бродського (1912–1914);
 - проект внутрішнього облаштування парадних приміщень головного корпусу Київського політехнічного інституту (1902);
 - розрахунки опорних залізобетонних склепінь для Миколаївського собору Покровського жіночого монастиря.
-

***Анисимов А.** Вокзал, несгораемый ящик разлук моих, встреч и разлук.../ Александр Анисимов // Киев и киевляне. Я вызову любое из столетий...: в 2 т. / Александр Анисимов. — Киев, 2002. — Кн. 1. — С. 9–21.

***Архітектура 20-50-х років ХХ ст.** // Історія української архітектури / Ю. С. Асєєв, В. В. Вечерський, О. М. Годованюк та ін.; за ред. В. І. Тимофієнко. — Київ, 2003. — С. 400–449.

***Бондаренко Р. І.** Вербицький Олександр Матвійович / Р. І. Бондаренко // Енциклопедія історії України: у 8 т. / редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін. — Київ, 2003. — Т. 1. — С. 478.

Вербицький Олександр (1875) // Енциклопедія українознавства: Словникова частина / голов. ред. В. Кубійович ; Наук. т-во ім. Т. Шевченка у Львові. — Львів, 1993. — Т. 1. — С. 230.

Вербицький Олександр Матвійович (27.IX.1875 – 9.XI.1958) // Українська радянська енциклопедія: у 12 т. / голов. ред. Ф. С. Бабичев. — Київ, 1978. — Т. 2. — С. 184.

Вербицький О. М. (27. IX. 1975–9.XI.1958) // Український радянський енциклопедичний словник : у 3 т. / редкол. : Ф. С. Бабичев (голов. ред.) та ін. — Київ, 1986. — Т. 1 — С. 271.

***Вечерський В. В.** Вербицький Олександр Матвійович / В. В. Вечерський // Енциклопедія Сучасної України / Редкол. : І. М. Дзюба та ін. ; Ін-т енцикл. дослідж. НАНУ. — Київ, 2005. — Т. 4. — С. 249.

Войцехівська Г. А. Працювали на перспективу: Академії архітектури УРСР — 65 років / Г. А. Войцехівська // Міське госп-во України. — 2010. — № 3. — С. 44–45 : іл.

***Ерофалов-Пилипчак Б. Л.** Архитектура советского Киева. — Киев : Издательский дом А+С, 2010. — 640 с.: ил.

Кудрявцев Л. Вокзали його мрії / Лев Кудрявцев // Наука і суспільство. — 2004. — № 3–4. — С. 26–28.

***Кудрявцев Л.** 20 архітекторів, які будували Київ / Лев Кудрявцев. — Київ : «Видавничий центр «Друк», 2003. — 128 с.

Попельницька О. О. Вербицький Олександр Матвійович (1875-1958 рр.) / О. О. Попельницька // Сто великих діячів культури України / О. О. Попельницька — Київ, 2010. — С. 78–82.

Чапелик В. В. А. М. Вербицкий – мастер рационального модерна: (К 100-летию со дня рождения) / В. В. Чапелик // Строительство и архитектура. — 1975. — № 9. — С. 33–37.

***Ясиевич В. Е.** Архитектура Украины на рубеже XIX-XX веков / В. Е. Ясиевич. — Киев: Будивэльныйк, 1988. — 184 с.

Жовтень

1

Міжнародний день музики

185 років від дня народження Остапа Волошака (1835–1918), визначного біолога, дослідника карпатської флори

2

Міжнародний день ненасилля

3

120 років від дня народження Томаса Клейтона Вулфа (1900–1938), американського письменника

4

135 років від дня народження Дмитра Васильовича Андрусенка (1885–1965), українського бандуриста, диригента, педагога та організатора капели бандуристів

300 років від дня народження Джованні Баттіста Піранезі (1720–1778), італійського архітектора, художника-гравера

5

Всесвітній День учителя

80 років від дня народження Володимира Омеляновича Забаштанського (1940–2001), українського поета, перекладача, лауреата Шевченківської премії

90 років від дня народження Павла Романовича Поповича (1930–2009), українського льотчика-космонавта

90 років від дня народження Валерія Федоровича Зелінського (1939–1997), українського графіка, карикатуриста

6

80 років від дня народження Юозоса Будрайтіса (1940), литовського актора театру та кіно

7

135 років від дня народження Нільса Хендріка Давіда Бора (1885–1962), датського фізика

8

День юриста

130 років від дня народження Михайла Івановича Кутинського (1890–1974), українського краєзнавця, історика

135 років від дня народження Володимира Юхимовича Свідзинського (1885–1941), українського поета

9

80 років від дня народження Джона Леннона (1940–1980), рок-співака, члена групи «Бітлз»

10

250 років від дня народження Івана Федоровича Крузенштерна (1770–1846), російського мандрівника

11

135 років від дня народження Франсуа Шарля Моріака (1885–1970), французького письменника, лауреата Нобелівської премії

12

85 років від дня народження Лучано Паваротті (1935–2007), італійського оперного співака

140 років від дня народження Григорія Семеновича Кожушка (1880–1924), українського кобзаря

13

95 років від дня народження Маргарет Тетчер (1925–2013), англійського політичного діяча, прем'єр-міністра Великобританії в 1979–1990 рр.

14

День захисника України

День Українського козацтва

День УПА

80 років від дня народження Леся Сердюка (1940–2010), українського актора

15

160 років від дня народження Ісака Ільча Левітана (1860–1900), російського художника-пейзажиста

160 років від дня народження Софії Віталіївни Тобілевич (1860–1953), української акторки, перекладачки, письменниці

2090 років від дня народження Вергілія Назона (70–19 до н. е.), поета античної літератури, автора епосу «Енеїда»

18

55 років від дня народження Сергія Володимировича Пояркова (1965), українського художника

60 років від дня народження Жан-Клода Ван-Дамма (1960), голлівудського кіноактора

19

130 років від дня народження Олени Борисівни Курило (1890–1937), українського мовознавця, діалектолога

21

45 років від дня народження Лади Лузіної (Владислави Миколаївни Кучерової) (1975), української письменниці, журналістки, критика

22

80 років від дня народження Бориса Ілліча Олійника (1935–2017), українського поета, перекладача, громадського діяча

150 років від дня народження Івана Олексійовича Буніна (1870–1953), російського письменника, перекладача

23

80 років від дня народження Едсона Арантіса ду Насіменту (Пеле) (1940), бразильського футболіста

100 років від дня народження Степана Михайловича Горака (1920–1986), українського історика, бібліографа, громадського діяча

100 років від дня народження Джанні Родарі (1920–1980), італійського письменника

145 років від дня народження Льюїса Гілберта Ньютона (1875–1946), американського фізика

24

День ООН

25

95 років від дня народження Йоганна Батиста Штрауса (1825–1899), австрійського композитора, скрипаля, диригента «короля вальсу»

26

70 років від дня народження Володимира Савовича Лиса (1950), українського письменника, журналіста

27

275 років від дня народження Максима Созонтовича Березовського (1745–1777), українського композитора

28

65 років від дня народження Біла Гейтса (1955), великого програміста, голови ради директорів компанії «Майкрософт»

29

120 років від дня народження Степана Бена (Степана Федоровича Бендюженка) (1900–1939), українського поета

30

60 років від дня народження Дієго Марадони (1960), аргентинського футболіста

Білл Гейтс – людина, яка змінила світ

До 65-річчя від дня народження

Не дозволяйте собі замовчати в бездіяльності.

Білл Гейтс

Білл Гейтс (Вільям Генрі Гейтс III) – комп’ютерний геній із надзвичайним підприємницьким хистом, засновник корпорації Microsoft інвестор, філантроп і співголова благодійного Фонду Білла і Мелінди Гейтс.

Білл Гейтс зробив революцію у сфері інформаційних технологій, змінив сучасний світ. Його ім’я знає кожний, хто має комп’ютер. Згідно з результатами опитування британської компанії YouGov

засновник Microsoft посів перше місце в рейтингу чоловіків, якими найбільше захоплюються у світі. За версією Forbs Білл Гейтс шістнадцять разів очолював рейтинг найбагатших людей світу. Його особистий статок – \$ 92,2 млрд. у 2018 р. – більше, ніж бюджет декількох держав. Якби існувала в світі держава «Білл Гейтс», то в рейтингу найбагатших вона б зайняла 63 місце.

Білл Гейтс народився в 1955 р. в Сіетлі в дружній родині, яка підтримувала допитливість хлопчика, захоплення читанням, комп’ютерами, програмуванням. Ще в шкільні роки він долає перші сходинки карколомної кар’єри визначного програміста, бізнесмена. Від створення простої комп’ютерної ігрової програми «Хрестики-нулики» і програми контролю дорожнього трафіку до захмарних прибутків Microsoft – ціла епоха Windows.

Найбільше в житті мільярдер-філантроп опікується збереженням здоров’я і життя людства. Серед ініціатив Благодійного фонду Мелінди

і Білла Гейтса програми із запобігання та лікування хворих на ВІЛ і туберкульоз, боротьба з малярією та поліомієлітом, проекти імунізації дітей в Індії та Африці, а також безліч інших важливих програм. Його благодійні внески допомогли врятувати понад 6 млн. життів у всьому світі. За це Королева Великобританії у 2005 р. нагородила Гейтса почесним лицарським званням. Починаючи з 1994 р. Гейтс пожертвував уже більше \$ 37 млрд. Спільно з Вореном Бафітом Гейтс створив компанію мільярдерів «Клятва дарування», члени якої зобов'язались віддати на благодійність щонайменше половину своїх статків. У спадок своїм нащадкам Білл Гейтс залишить лише по \$ 10 млн.

Інвестиційна кампанія Білла Гейтса виділяє сотні мільйонів доларів на різні дослідницькі проекти, створює «розумне місто» в штаті Аризона США на кшталт Силіконової долини. Нещодавно засновник Microsoft показав світові свій останній інвестиційний проект – туалет майбутнього, який працює без води. Білл Гейтс порівняв значення цього винаходу з комп'ютерним прогресом, коли обчислювальні машини пройшли шлях від величезних шаф до портативних кишенькових смартфонів.

«Якщо ви вірите, що інновації – це для всіх, тоді у мене є список для вас: **10 проблем, які необхідно вирішити завдяки вашим ідеям**» – Білл Гейтс, 18.03.2019 у Twitter ([b-gat.es/2Fi5t0Z](https://twitter.com/b-gat.es/2Fi5t0Z)):

- зниження парникового ефекту і скорочення вуглекислого газу в атмосфері;
- збереження електроенергії, на основі відновлювальної енергетики;
- універсальна вакцина для усіх форм грипу;
- лікування різних форм деменції, зокрема хвороби Альцгеймера;
- очищення світового океану від пластику;
- енергоефективне опріснення води;
- взаємодія штучного інтелекту з реальним світом;
- прогнозування землетрусів;
- вивчення роботи мозку для боротьби з такими хворобами як шизофренія і аутизм.

11 правил Білла Ґейтса для підлітків

Правило 1. Життя несправедливе — звикніть до цього! До речі, підлітки в середньому використовують фразу: «Це несправедливо!» 8,6 разів на день. Пора це змінити!

Правило 2. Світу байдуже до вашої самооцінки. Життя буде вимагати від Вас виконання завдання, незважаючи ні на що.

Правило 3. Ви не отримуватиме 60 000 \$ на рік після закінчення школи. Ви станете людиною з великими статками і з особистим водієм, коли заробите їх самі.

Правило 4. Ви вважаєте, що учитель занадто вимогливий? Коли у вас з'явиться бос, тоді ви зрозумієте, що ставлення вчителя до вас — лише квіточки.

Правило 5. Подавати гамбургери — приниження вашої гідності? Ваші дідуся і бабуся називали це Можливістю.

Правило 6. Якщо Ви сіли в калюжу, це провина ваша, а не ваших батьків. Не рюмсайте, вчіться на помилках.

Правило 7. До вашого народження ваші батьки не були такими нудними, як вам здається зараз. Тому перш, ніж почнете рятувати світ від покоління своїх батьків, приберіть у власній кімнаті.

Правило 8. Ваша школа, можливо, припинила поділяти учнів на лідерів і невдах, але життя Ні.

Правило 9. Життя також не поділене на семестри і канікули. Шукайте себе за власний рахунок!

Правило 10. Ваше життя не комедія. Якщо ви витрачаєте його на перегляд телевізора, не дивуйтеся, що справи не зроблені, питання не вирішені. У реальному житті доведеться вийти з кафе і почати заробляти.

Правило 11. Будьте ввічливими і не уникайте «ботанів», один з них може стати вашим босом.

Завдяки цим правилам Біллу Ґейтсу вдалося стати успішним і щасливим. Відомий його вислів: *«Між дупою і диваном доларніколи не пролетить»*.

Гейтс Б. Бизнес со скоростью мысли [как добиться успеха в информ. эру] / Билл Гейтс при участии Коллинза Хемингуэя ; пер. с англ. : И. Кудряшова [и др.]. — 2-е изд., испр. — Москва : Эксмо-Пресс, 2001. — 477 с.

ГейтсБ. Дорога в будущее / Билл Гейтс ; пер. Ю. Е. Купцевич. — Москва : Рус. ред. ТОО «Channel Trading Ltd.», 1996. — 312 с.

ГейтсБ. 7 правил жизни от самого богатого человека в мире [Электронный ресурс] / Билл Гейтс // Genius Marketing : [сайт]. — Электрон. текст. — Режим доступа : <https://geniusmarketing.me/lab/bill-gejts-7-pravil-zhizni-ot-samogo-bogatogo-cheloveka-v-mire/>. — Опубликовано : 13.06.2015. — Назва з екрана. — Дата звернення : 18.04.2019.

Билл Гейтс (Bill Gates) – история успеха [Электронный ресурс] // YouTube. — Электрон. відеодані (1 файл : 46:37 хв.). — Режим доступа : <https://www.youtube.com/watch?v=YgDE-d4pfTc>. — Назва з екрана. — Дата звернення : 18.04.2019.

Билл и Мелинда Гейтс о 10 самых неудобных вопросах в своей жизни. Ежегодное письмо 2018 [Электронный ресурс] // Under35.me : [сайт]. — Электрон. текст. — Режим доступа : <http://under35.me/2018/05/10-toughest-questions-bill-gates/>. — Опубликовано : 09.05.2018. — Назва з екрана. — Рос. — Дата звернення : 18.04.2019.

***Воскобойніков В.** Коли Білл Гейтс був маленьким // Валерій Воскобойніков про Йосипа Прекрасного, Архімеда, Миколая Чудотворця, Феодосія Печерського, Авраама Лінкольна, Джона Ленона, Біла Гейтса / В. Воскобойніков. — Київ : Грані-Т, 2008. — С. 133–144. — (Життя видатних дітей).

12 цікавих фактів про Білла Гейтса: особисте та професійне життя [Електронний ресурс] / DataCube.TV : интересное и научные факты // YouTube. — Електрон. відеодані (1 файл : 1:56 хв.). — Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=etTYuEx7jhw>. — Назва з екрана. — Оpubліковано: 12.10.2014. — Дата звернення : 19.04.2019.

***Деарлав Д.** Бизнес-путь: Билл Гейтс. 10 секретов самого богатого в мире бизнес-лидера / Дез Деарлав. — Санкт-Петербург : Крылов, 2003. — 208 с.

***Ігри покоління: Звіт Фонду Білла й Мелінди Гейтс окреслює найбільші ризики для подальшого руху вперед** // Укр. тиждень. — 2017. — № 38. — С. 38–41.

Кусумано М. А. Стратегії геніїв. П'ять найважливіших уроків від Білла Гейтса, Енді Гроува та Стіва Джобса / Майкл А. Кусумано, Девід Б. Йоффі ; [пер. з англ. С. Новікової]. — 2-ге вид. — Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2018. — 256 с.

***Лоу Д.** Говорит Билл Гейтс / Джанет Лоу. — Москва : АСТ; Транзиткнига, 2004. — 236 с.

Лысенко С. Билл Гейтс [Електронний ресурс] / Сергей Лысенко // HR Лига: [сайт]. — Електрон. текст. — Режим доступу : <https://hrliga.com/index.php?module=who&op=view&id=1408>. — Назва з екрана. — Дата звернення : 19.04.2019.

16 любопытных фактов из биографии Билла Гейтса [Електронний ресурс] // Under 35.me : [сайт]. — Електрон. текст. — Режим доступу : <http://under35.me/2018/03/bill-gates-facts-about/>. — Оpubліковано : 02.03.2018. — Назва з екрана. — Рос. — Дата звернення : 19.04.2019.

Листопад

2

85 років від дня народження Володимира Родіоновича Коломійця (1935–2017), українського поета, лауреата Шевченківської премії

6

165 років від дня народження Дмитра Івановича Яворницького (1855–1940), українського історика

7

90 років від дня народження Євгена Дмитровича Васильченка (1930), українського поета, гумориста

8

85 років від дня народження Алена Делона (1935), французького актора

100 років від дня народження Кирила Володимировича Курашкевича (1920–2010), українського поета і прозаїка

120 років від дня народження Маргарет Мітчелл (1900–1949), американської письменниці

9

День української писемності та мови

45 років від дня народження Назара Олександровича Задніпровського (1975), українського актора

10

60 років від дня народження Ніла Геймана (1960), англійського письменника-фантаста

12

180 років від дня народження Огюста Родена (1840–1917), французького скульптора

13

70 років від дня народження Вупі Голдберг (1950), американської акторки

170 років від дня народження Роберта Льюїса Стівенсона (1850–1894), англійського письменника

14

180 років від дня народження Клода Моне (1840–1926), французького художника

15

30 років від дня народження Альони Мусієнко (1990), української акторки, моделі

90 років від дня народження Марти Теодозіївни Тарнавської (1930), української поетеси, літературознавця, критика, перекладачки, бібліографа, члена Організації українських письменників «Слово»

120 років від дня народження Володимира Івановича Блавацького (Трача) (1900–1953), українського актора, режисера, антрепренера

16

Міжнародний день толерантності

17

Міжнародний день студента. День студента в Україні

50 років від дня народження Андрія Анатолійовича Кокотюхи (1970), українського письменника

55 років від дня народження Руслани Ігорівни Писанки (1965), української акторки, телеведучої

20

95 років від дня народження Майї Михайлівни Плісецької (1935–2015), російської балерини

22

130 років від дня народження Шарля де Голля (1890–1970), французького генерала, першого президента П'ятої Республіки 1958 – 1969 рр.

23

160 років від дня народження Марії Костянтинівни Башкирцевої (1860-1884), української художниці

25

Міжнародний день боротьби за ліквідацію насильства над жінками

95 років від дня народження Юрія Дмитровича Бедзика (1925–2008), українського прозаїка, публіциста, фантаста

210 років від дня народження Миколи Івановича Пирогова (1810–1881), видатного російського хірурга, анатома, фізіолога

27

60 років від дня народження Міли Іванцової (Людмили Петрівни Іванцової), української письменниці

80 років від дня народження Брюса Лі (1940–1973), американського кіноактора

28

60 років від дня народження Джона Гальяно (1960), англійського модельєра

130 років від дня народження Зінаїди Павлівни Тулуб (1890–1964), української письменниці

140 років від дня народження Сергія Івановича Маслова (1880–1957), українського вченого бібліографа, літературознавця

140 років від дня народження Олександра Олександровича Блока (1880–1921), російського поета

День пам'яті жертв Голодомору

30

85 років від дня народження Дмитра Семеновича Чередниченка (1935), українського письменника

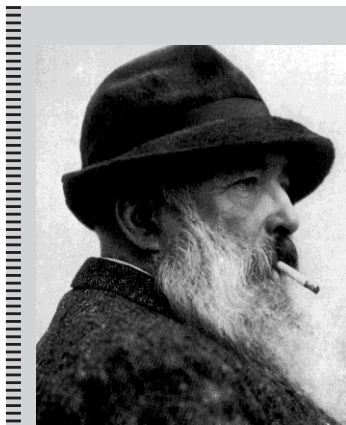
185 років від дня народження Марка Твена (1835–1910), американського письменника, родоначальника американського реалізму

Клод Моне – людина сонця

До 180-річчя від дня народження

Я хочу писати легко і вільно, як співають пташки.

Клод Моне

Клод Моне – французький живописець, один із засновників імпресіонізму.

Народився митець 14 листопада 1840 р. в родині бакалійника в Парижі. Дитинство і юність провів у Нормандії, у місті Гавр, куди його сім'я переїхала 1845 р. Він з дитячих років займався малюванням і навіть заробляв на цьому – карикатури в його виконанні досить добре продавалися в бакалійній крамниці батька. Там він познайомився

зі своїм першим учителем – Еженом Буденом.

У 20 років Моне призвали до армії. Служив в Алжирі, але не минуло й двох років, як майбутній художник заразився черевним тифом і, завдяки втручанню тітки, був демобілізований. Повернувшись до Франції, Клод вступає до університету, проте, незадоволений підходом до викладання і навчання, залишає його, перейшовши в студію живопису, організовану Шарлем Глейру. У цій студії він знайомиться з такими художниками як Ренуар, Сіслей, Базіль. У них він знайшов однодумців у мистецтві і разом з ними заснував імпресіонізм.

Клод Моне двічі був одружений. Перший раз із Камілою Донс, другий – з Алісою Ошеде. Портрет Каміли, написаний за 4 роки до їхнього весілля, у 1860 р., приніс художнику популярність. Шлюб тривав дев'ять років, до смерті дружини від туберкульозу. Вона померла в 1879 р., залишивши художнику двох синів. Майже весь цей час сім'я жила в містечку Аржантьой поблизу Парижа і тут були написані

кілька найкращих полотен майстра. Другий раз Моне одружився тільки через 13 років, у 1892 р., і прожив з Алісою Ошеде 18 років. Їх шлюб також обірвався смертю дружини. Франко-пруська війна спонукала художника в 1870 р. переїхати до Англії, а потім до Нідерландів. Перебування в Нідерландах стало дуже продуктивним періодом у його творчості – в м. Зандамі він написав 25 картин. Відразу після повернення в 1872 р., Моне пише знамените полотно «Враження. Схід сонця». Картина була продемонстрована на виставці 1874 р.

Разом з другою дружиною 1893 р. художник переїздить в м. Живерн, де й проводить решту свого життя. Навіть після операцій на очах у 1912 р. через подвійну катаракту він не перестає малювати. Художник помер 5 грудня 1926 р. в Живерні і був похований на місцевому церковному цвинтарі.

На честь Клода Моне названий кратер на Меркурії та астероїд 6676 – Моне. Найбільша колекція картин великого художника-імпресіоніста зберігається в музеї Маррмонтан-Моне у Парижі.

Картини Клода Моне. Ранні картини Моне, такі як «Жінка в зеленому» (1866), «Жінки в саду» (1867), та деякі пізніші – «Міст в Аржантейлі» (1874), «Скелі в Бель-Іль» (1886) – відзначаються свіжістю і багатством колориту. У більш пізніх творах, наприклад, «Враження. Схід сонця» (1873), «Бульвар Капуцинок у Парижі», (1873), а особливо в картинах останніх років – серія «Стіжки» (1890–1891), «Тополі» (1891–1892), види Лондона (1900–1904), – Моне захопився передачею суб'єктивних, випадкових, скороминучих вражень, самодостатніми експериментами в розкладанні кольорів. Кращі твори Моне належать до світових надбань живопису.

*** Андрианова И. А.** Клод Моне / И. А. Андрианова // Великие живописцы / И. А. Андрианова. – Москва, 2004. – С. 414–420. – (Великие и знаменитые).

ДекердеМ. Клод Моне / М. де Декер; пер. с фр. Е. Головина. — Москва : Молодая гвардия, 2007. — 352 с. — (Жизнь замечательных людей).

***Клод Моне** / авт.-сост. В. А. Кулаков. — Москва : Изобр. искусство, 1989. — 175 с.

***Клод Моне** // Великие художники: их жизнь, вдохновение и творчество. — 2003. — Ч. 2. — С. 3–31.

Клод Моне. Биография. Картины. История создания / сост. А. Бобкова. — Москва : Рипол Классик, 2016. — 40 с. — (Великие зарубежные живописцы).

***Клод Оскар Моне (1840–1926), французский живописец, основоположник импрессионизма** // Жизнь выдающихся людей. 70 знаменитых художников: судьба и творчество / А. А. Ладвинская. — Донецк, 2006. — С. 293–298.

***Моне // Малая энциклопедия импрессионистов** / ред. М. О. Торчинская; пер. с англ. Е. В. Нетесовой. — Москва, 2003. — С. 197–219.

***Моне Клод. Бульвар Капуцинок в Париже** // 100 великих картин / Н. Ионина. — Москва, 2001. — С. 318–321.

***Никозия Ф.** Моне. Сокровищница мировых шедевров / Ф. Никозия. — Харьков, Белгород : Клуб Семейного досуга, 2010. — 160 с.

Рубио С. Моне. По ту сторону холста / С. Рубио. — Москва : Изд-во Манн, Иванов и Фербер, 2016. — 112 с. — (МИФ, Комиксы).

* **Самин Д. К.** Клод Моне (1840 — 1926) / Д. К. Самин // 100 великих художников / Д. К. Самин. — Москва, 2004. — С. 303–307. — (100 великих).

***Тайандье И.** Клод Моне / И. Тайандье. — Москва : Слово, 1995. — 95 с.

Тумакова И. Клод Моне / И. Тумакова, М. Филиппова — Москва : Магма, 2005. — 80 с. — (Живопись).

Ходж С. Моне. Жизнь и творчество в 500 картинах / С. Ходж ; пер. с англ. Т. Новиковой. — Москва : Эксмо, 2012. — (Портрет художника).

Грудень

1

Всесвітній день боротьби зі СНІДом

85 років від дня народження Вуді Аллена (1935), американського кінорежисера

90 років від дня народження Романа Миколайовича Федоріва (1930–2001), українського письменника, лауреата Шевченківської премії

2

120 років від дня народження Олександра Андрійовича Прокоф'єва (1900–1971), російського поета, перекладача творів українських класиків

130 років від дня народження Олександра Яковича Шумського (1890–1946), українського політичного діяча

3

Міжнародний день людей з інвалідністю

4

145 років від дня народження Райнера Марії Рільке (1875–1926), австрійського поета-символіста

5

Всесвітній день волонтерів

200 років від дня народження Афанасія Афанасійовича Фета (1820–1892), російського поета, перекладача

6

День Збройних Сил України

80 років від дня народження Ірини Онуфрієвни Стасів-Калинець (1940–2012), української письменниці, поетеси-шістдесятниці

7

120 років від дня народження Катерини Василівни Білокур (1900–1961), української художниці

8

40 років від дня народження Ірени Ігорівни Карпи (1980), української письменниці, співачки

1955 років від дня народження Квінта Горація Флакка (65–8 рр. до н. е.), давньоримського поета

9

Міжнародний день боротьби з корупцією

10

День прав людини

12

105 років від дня народження Френка Сінатри (1915–1998), американського співака та актора

14

180 років від дня народження Михайла Петровича Старицького (1840–1904), українського поета, драматурга, театрального діяча

16

245 років від дня народження Джейн Остін (1775–1817), англійської письменниці

250 років від дня народження Людвіга Ван Бетховена (1770–1827), німецького композитора

17

45 років від дня народження Міли Йовович (1975), американської акторки українського походження, модельєрки

18

40 років від дня народження Крістіни Агілери (1980), американської співачки

19

100 років від дня народження Миколи Даниловича Руденка (1920–2004), українського письменника-фантаста, поета, філософа, громадського діяча, засновника української Гельсінської групи, Героя України, лауреата Шевченківської премії

105 років від дня народження Едіт Піаф (1915–1963), французької естрадної співачки

24

100 років від дня народження Святослава Йосиповича Караванського (1920–2016), українського поета, перекладача, журналіста, мовознавця, правозахисника, члена ОУН

25

125 років від дня народження Григорія Гурійовича Верьовки (1895–1964), українського композитора, хорового диригента католицьке Різдво Христове

30

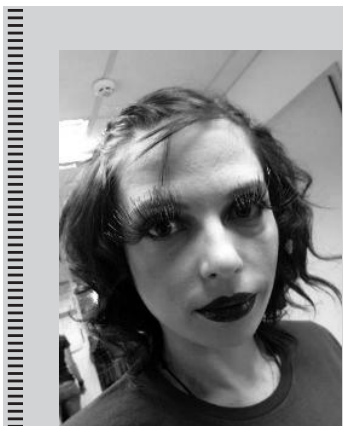
155 років від дня народження Джозефа-Редьярда Кіплінга (1865–1936), англійського поета і прозаїка, лауреата Нобелівської премії

31

55 років від дня народження Віктора Франковича Павліка (1965), українського співака

«Молода» українська письменниця, яку читають за кордоном

До 40-річчя від дня народження Ірини (Ірени) Ігорівни Карпи

Здобуття Україною незалежності зняло ідеологічну заангажованість із усього літературного процесу. Українська культура стала прозорою для світу та відкритою на світ. Твори українських письменників-постмодерністів: Ю. Андруховича, С. Жадана, Л. Дереша, Ю. Іздрика, О. Забужко, Л. Костенко, І. Карпи відкривають світу українську літературу, їх книги перекладаються та видаються за кордоном.

Епатажна **Ірена Карпа** (справж. Карпа Ірина Ігорівна) відома західному світу не лише своєю творчістю. З жовтня 2015 р. вона є першою секретаркою з питань культури посольства України у Франції.

Творчість Ірени Карпи читачі сприймають неоднозначно. Свідчать про це і різноманітні рейтинги і премії: Так, книга «Добло і Зло» отримала одночасно і літературну антипремію, і місце в десятці найкращих українських книг року.

Утім, твори Ірени Карпи видаються за кордоном. Романи «Фройд би плакав» та «50 хвилин трави» перекладені польською мовою, а «Перламутрове Порно» перекладено чеською, російською та болгарською мовами.

Ірена Карпа народилася 8 грудня 1980 р. в Черкасах. Переїхала з сім'єю спочатку до Івано-Франківська, потім до маленького містечка Яремче. Відвідувала художню школу (клас «образотворче мистецтво»). 1998 р. вступила до Київського національного лінгвістичного університету (французька мова) і отримала диплом філолога 2003 р.

З 1999 р. Ірена є «фронтвумен» альтернативної групи «Фактично Самі», з 2007 р. – «Qаgгa». Вона пише музику і вірші, часто обурливі і скандальні, а іноді досить символічні, сексуальні і ліричні. Група випустила низку не-мейнстрімівських аудіокліпів та 4 альбоми. Її музика еkleктична, починаючи від індастріал, панк і хардкор, і закінчуючи психоделікою.

2000 р. опублікувала свою першу книжку «Знес Паленого», до якої увійшли роман «50 хвилин трави» і цикл оповідань «Сни Єрихону».

Після закінчення університету Ірена Карпа залишила Україну і близько року провела, подорожуючи Південно-Східною Азією. Цей досвід частково описаний в книжці «Фройд би плакав» (2004 р.).

Одночасно з «Фройд би плакав» вийшла також книжка «50 хвилин трави» (2004), до якої увійшов додатково, так званий, інтерактивний роман «Полювання в Гельсінкі».

2005 р. Ірена Карпа почала працювати як телеведуча. Того ж року виходить її книга «Перламутрове Порно: Супермаркет самотності». «Перламутрове Порно» Ірени Карпи, як і попередні дві її книжки («Фройд би плакав» і «50 хвилин трави»), написані у формі щоденника. «Перламутрове Порно» – книжка для молодих, отже для багатьох, бо переважно всі ми хочемо залишатися молодими. Сенсацією стало видання книжки «Bitches Get Everything» 2007 р.

13 вересня 2008 р. на Львівському форумі видавців презентовано книгу «Добло і Зло». А вже на початку 2009 р. книжку «Добло і Зло» визнано книжкою-невдахою року – вона здобула приз «Золота булька». Водночас, за рейтингом читачів журналу «Кореспондент» книга «Добло і Зло» увійшла до десятки найкращих українських книг 2009 р.

Ірена Карпа дістала Гран-прі Міжнародного конкурсу молодих авторів «Гранослов» 1999 р., 2006 р. – отримала премію «Best Ukrainian Awards-2006» у номінації «наймолодша письменниця».

Безумовно, Ірена Карпа людина обдарована і є яскравим представником наймолодшого покоління українських літераторів, яка пише на-гора про все, що пригнічує молодь. Серед своїх ровесників вона

робить це найяскравіше – відверто, енергійно, іноді цинічно. Це альтернатива, якої хронічно бракує українській літературі, мистецтву, самому українському суспільству.

***Карпа І.** Довбло і зло / І. Карпа. — Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2008. — 319 с.

***Карпа І.** З роси, з води і з калабані / І. Карпа. — Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2015. — 320 с.

***Карпа І.** Знес паленого : проза / І. Карпа. — Київ : Шк. світ, 2002. — 56 с.

***Карпа І.** Піца «Гімалаї» / І. Карпа. — Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2011. — 400 с.

***Карпа І.** 50 хвилин трави (Коли помре твоя краса) / І. Карпа. — Харків : Фоліо, 2004. — 239 с. — (Графіті).

***Карпа І.** Суки отримують все : роман / І. Карпа. — Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2012. — 240 с.

Карпа І. Супермаркет самотності. Перламутрове порно : збірник / І. Карпа. — Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2008. — 272 с.

***Карпа І.** Фройд би плакав / І. Карпа. — Харків : Фоліо, 2009. — 238 с.

Карпа І. Baby travel. Подорожі с дітьми або, Як не стати куркою / Ірена Карпа. — Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2014. — 208 с.

***Карпа І.** Bitches Get Everything / І. Карпа. — Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2008. — 240 с.

Ворожбит О. І. Роман Ірени Карпи «Bitches get everything» як текст міської молодіжної субкультури / О. І. Ворожбит // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. — Бердянськ, 2010. — Вип. XXIII, Ч. 1. — С. 354–364.

***Зборовська Н.** Криза жіночости на українському порубіжжі : роздуми з приводу роману Ірени Карпи «50 хвилин трави (Коли помере твоя краса)» / Ніла Зборовська // Сучасність. — 2004. — № 3. — С. 126–131.

***Ірена Карпа** // Незнайомка : антологія української жіночої прози та есеїстики другої пол. ХХ-поч. ХХІ ст. / упоряд. В. Габор. — Львів, 2005. — С. 216–217.

***Ревакович М.** Сильні жінки переживають фемінізм [Ірена Карпа, Софія Андрухович, Тетяна Малярчук] / Марія Ревакович // Критика. — 2012. — № 3. — С. 18–20.

***Харчук Р. Б.** Ірена Карпа – дівчина, яка не бажає бути скромною / Р. Б. Харчук // Сучасна українська проза. Постмодерний період : навч. посіб. / Р. Б. Харчук. — Київ, 2011. — С. 217–225.

***Хоменко Г.** Українська постмодерна література: світоглядно-стильові домінанти (вивчення у класах гуманітарного профілю старшої школи) / Галина Хоменко // Укр. пед. журн. — 2018. — № 4. — С. 118–125.

У цьому році виповнюється

320 років від дня народження Бартоломео Франческо Растреллі (1700–1771), російського архітектора італійського походження

320 років від дня народження Олекси Васильовича Довбуша (1700–1745), українського ватажка опришків

395 років від дня народження Марусі Чурай (1625–1653), української народної співачки часів Хмельниччини

425 років від дня народження Богдана Михайловича Хмельницького (1595–1657), українського гетьмана

480 років від дня народження Франсуа Вієта (1540–1603), французького математика

480 років від дня народження Френсіса Дрейка (1540–1596), англійського мореплавця

510 років від дня народження Івана Федоровича (Івана Федорова) (1510–1583), російського першодрукаря

540 років від дня народження Фернандо Магеллана (1480–1521), португальського мореплавця, який зробив першу кругосвітню подорож

60 років від дня заснування групи «Бітлз» (1960)

Книги-ювіляри

40 років роману від дня публікації книги П. А. Загребельного «Роксолана» (1980)

80 років від дня публікації книги Е. Хемінгуея «По кому подзвін» (1940)

85 років від дня публікації книги Ю. І. Яновського «Вершники» (1935)

100 років від дня публікації книги Х. Лофтинг «Пригоди доктора Дуліттла» (1920)

130 років книги від дня публікації О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» (1890)

- 130 років від дня публікації оповідання Б. Д. Грінченка «Олеся» (1890)
- 140 років від дня публікації книги Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (1875)
- 145 років від дня публікації книги І. Нечуя-Левицького «Маруся Богуславка» (1875)
- 150 років від дня публікації книги Жюльє Верна «20 тисяч льє під водою» (1870)
- 155 років від дня публікації книги Майн Ріда «Вершник без голови» (1865)
- 170 років від дня публікації книги Ч. Діккенса «Життя Девіда Копперфілда, розказане ним самим» (1850)
- 170 років від дня публікації роману О. Дюма «Віконт де Бражелон» (1850)
- 175 років від дня публікації «Заповіту», «І мертвим, і живим...», «Кавказ», «Наймичка», «Єретик» Т. Г. Шевченка (1845)
- 175 років від дня публікації роману П. О. Куліша «Чорна рада» (1845)
- 175 років від дня публікації роману О. Дюма «Через 20 років» (1845)
- 175 років від дня публікації О. Дюма «Королева Марго» (1845)
- 180 років від дня публікації збірки поезії Т. Г. Шевченка «Кобзар» (1840)
- 180 років від дня публікації «Мцирі» та «Героя нашого часу» М. Ю. Лермонтова (1840)
- 180 років від дня публікації книги Ф. Купера «Слідопит» (1840)
- 185 років від дня публікації книги М. В. Гоголя «Тарас Бульба» (1835)
- 200 років від дня публікації «Руслана і Людмили» О. С. Пушкіна (1820)
- 200 років від дня публікації «Айвенго» В. Скотта (1820)
- 230 років від дня публікації книги О. М. Радищева «Подорож з Петербурга в Москву» (1790)

235 років від дня публікації книги Р. Распе «Пригоди барона Мюнхаузена» (1785)

435 років від дня публікації «Галатеї» М. Сервантеса (1585)

Зміст

Січень	4
Театр високої майстерності До 100-річчя відкриття Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка (В. Вовк)	8
Лютий	14
Життя в ім'я науки та України До 175 річчя від дня народження Івана Павловича Пулюя (В. Вовк)	17
Березень	22
Назавжди з Україною До 120 річчя від дня народження Івана Семеновича Козловського (С. Бадрук)	27
Квітень	33
Бог танцю Серж Лифар До 115-річчя від дня народження (Г. Буркацька)	36
Травень	42
Апостол новітнього українства До 120-річчя від дня народження Юрія Івановича Липи (С. Бадрук)	46
Червень	51
Жак-Ів Кусто — людина океану До 110 річчя від дня народження (Г. Буркацька)	53
Липень	58
Родоначальник аналітичної психології До 145-річчя від дня народження Карла Густава Юнга (Ю. Круть)	62

Серпень	66
Мати Тереза – служниця добра	
До 110-річчя від дня народження католицької черниці, фундаторки Ордена милосердя (Ю. Круть)	70
Вересень	74
Архітектор України	
До 145-річчя від дня народження О. М. Вербицького (С. Бадрук)	77
Жовтень	81
Білл Гейтс – людина, яка змінила світ	
До 65-річчя від дня народження (Г. Буркацька)	86
Листопад	91
Клод Моне – людина сонця	
До 180-річчя від дня народження (Ю. Круть)	95
Грудень	99
«Молода» українська письменниця, яку читають за кордоном	
До 40-річчя від дня народження Ірини (Ірени) Ігорівни Карпи (В. Вовк)	102
У цьому році виповнюється	106
Книги-ювіляри	106

Науково-виробниче видання

КАЛЕЙДОСКОП
ЗНАМЕННИХ ДАТ
НА 2020 РІК

Інформаційно-бібліографічні матеріали

Укладачі:

Світлана Євгенівна Бадрук
Галина Миколаївна Буркацька
Валентина Іванівна Вовк,
Юлія Вікторівна Круть

Комп'ютерна верстка І. Болесевич

Підписано до друку 23.08.2019. Зам. № 282 110 стор. Тираж 60 пр.
Державна бібліотека України для юнацтва
Просп. Перемоги, 60, м. Київ, 03057
<http://www.4uth.gov.ua>